

PREDLOG
EVA: 2021-3130-0018
SKRAJŠANI POSTOPEK

**ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O DOSTOPU DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA
(ZDIJZ – G)**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Podatki pomenijo ključno sestavino za gospodarsko rast, konkurenčnost, inovacije, ustvarjanje delovnih mest in družbeni napredek. Aplikacije, ki temeljijo na podatkih, lahko koristijo državljanom in podjetjem na več načinov. Z njimi je mogoče izboljšati zdravstveno varstvo, zagotoviti varnejše prometne sisteme, zmanjšati stroške javnih storitev in izboljšati energetske učinkovitost, njihova ponovna uporaba pa prispeva tudi k pomembnim družbenim ciljem, kot sta odgovornost in transparentnost.

Evropska strategija za podatke¹ skupaj z belo knjigo o umetni inteligenci tvori prvi steber nove digitalne strategije EU. Njen cilj je zagotoviti enotni trg podatkov in razvoj podatkovnega gospodarstva, ki stremi k povečanemu razvoju izdelkov na podlagi podatkov in k povpraševanju po njih na enotnem trgu. EU ima možnosti za uspeh v podatkovno okretnem gospodarstvu.² Podatki so ključna sestavina infrastrukture, ki omogoča inovativne digitalne procese. Podatki pomenijo tudi ključni vir za zagonska podjetja ter majhna in srednja podjetja pri razvoju izdelkov in storitev. Neosebne industrijske podatke in javne podatke je zato treba v čim večjem obsegu ponuditi za uporabo in ponovno uporabo. Ti podatki morajo biti na voljo vsem, javnemu in zasebnemu sektorju, predvsem tudi v okviru predvidenih skupnih podatkovnih prostorov³.

Zakonodajni okvir EU za podatkovno gospodarstvo in digitalno zaupanje tvorijo direktiva o odprtih podatkih, uredba o prostem pretoku neosebnih podatkov, splošna uredba o varstvu osebnih podatkov in uredba o kibernetiki varnosti. Za enotni EU trg podatkov je pomemben tudi predlog uredbe EU o upravljanju podatkov (*Data Governance Act*), v pripravi je tudi predlog akta o ponovni uporabi podatkov v gospodarstvu (*Data Act*).

1.1. Podrobneje o razlogih

1.1.1. Izraz ponovna uporaba podatkov javnega sektorja

¹ Evropska strategija za podatke - https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-data-strategy_sl

² V ZDA je organizacija podatkovnega prostora prepuščena zasebnemu sektorju, pri čemer je opaziti znatne učinke koncentracije. Kitajski model je kombinacija vladnega nadzora in močnega nadzora velikih tehnoloških družb nad ogromnimi količinami podatkov brez ustreznega varstva pravic posameznikov. (Strategija, str. 3 in 4)

³ Komisija naj bi podprla vzpostavitev 9 podatkovnih prostorov: industrijski, zeleni dogovor, mobilnost, zdravstveni, finančni, energijski, kmetijski, javna uprava, znanje in spretnosti.

Izraz ponovna uporaba podatkov javnega sektorja se je izoblikoval s sprejetjem Direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja (v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2003/98/ES)⁴. Ponovna uporaba podatkov javnega sektorja pomeni, da organi podatke oziroma dokumente, ki jih zbirajo in pripravljajo v okviru izvajanja javnih nalog, dajo na voljo za nadaljnjo uporabo, t. i. ponovno uporabo za posameznike ali gospodarske subjekte.⁵ Gre za tiste podatke oziroma informacije, ki jih ustvarijo organi v okviru izvajanja javnih nalog in so prosto dostopni v skladu s predpisi, ki urejajo dostop do informacij javnega značaja. Ponovna uporaba pomeni, da se te informacije ali podatke uporablja za pridobitne ali nepridobitne namene, razen za prvotni namen v okviru javne naloge, zaradi katerega so bili dokumenti izdelani.⁶

Ponovna uporaba predvideva določeno oplemenitenje surovih informacij, torej dodajanje vrednosti (na primer preko podatkovne analitike), lahko vključuje tudi založništvo (na primer zemljevidi, avtomobilski navigacijski sistemi), pa tudi vsakršno drugačno uporabo podatkov (na primer izdelava spletnih programov, podatkovno novinarstvo, vremenske napovedi itd.). Ponovna uporaba podatkov torej omogoča, da se javnost s podatki ne le seznanja, ampak tudi surove podatke nadalje obdeluje oziroma vključi v nove podatkovne produkte ali storitve.

Direktiva 2003/98/ES je bila v Republiki Sloveniji prenesena leta 2005 v Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (v nadaljnjem besedilu: ZDIJZ)⁷, v skladu s katerim morajo organi poleg omogočanja dostopa do informacij javnega značaja čim bolj omogočati tudi ponovno uporabo informacij in podatkov, s katerimi razpolagajo.⁸ Prvi pogoj za ponovno uporabo je, da gre za informacije javnega značaja, glede katerih ni omejitev dostopa po ZDIJZ.

1.1.2. Odpiranje podatkov javnega sektorja in nacionalni portal odprtih podatkov

Nacionalni portal odprtih podatkov – OPSI⁹ je bil vzpostavljen leta 2016 kot enotna spletna točka za objavo odprtih podatkov za celotni javni sektor. Na portalu, ki ga vodi ministrstvo za javno upravo, so na voljo metapodatkovni opisi zbirk javnega sektorja in zbirke odprtih podatkov. Surovi podatki, ki so objavljeni kot "odprti podatki" na portalu OPSI (v strojno-berljivi obliki), se lahko prosto ponovno uporabljajo. To pomeni, da jih lahko vsakdo brez posebne zahteve ali registracije pridobi in ponovno uporabi ter na njihovi podlagi izdelava nove produkte ali storitve z dodano vrednostjo, s čimer se pospešuje tudi digitalno gospodarstvo.

Portal OPSI ima dvojno vlogo:

- je centralni katalog evidenc in zbirk podatkov v državi, torej centralni popis metapodatkov o vseh evidencah in podatkovnih zbirkah, ki jih vodijo državni organi, občine in drugi organi javnega sektorja; in
- je enotno spletno mesto tudi za objavo podatkov iz zbirk v odprtih in strojno berljivih formatih.

Portal je razdeljen na 14 podatkovnih podprostorov, na primer zdravje, finance, kmetijstvo, energetika itd.¹⁰ Portal OPSI je tako celostni sistem upravljanja podatkov javnega sektorja s tem, da združuje štiri ključne dele: opisne informacije o podatkovnih zbirkah («odprte» metapodatke), odprte podatkovne zbirke, institucije, ki podatke objavljajo, enotne standarde in priporočila za objavo ter pravila za ponovno uporabo podatkov. Portal odprtih podatkov je tako temelj ekosistema, v katerem lahko podatki lahko enostavno krožijo med javnimi institucijami ter med javnimi institucijami, podjetji in civilno družbo za ustvarjanje novih izdelkov in storitev na podlagi dostopnejših podatkov.

⁴ Direktiva 2003/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. novembra 2003 o ponovni uporabi informacij javnega sektorja, UL EU L 345, 31.12.2003, str. 90–96.

⁵ Glej četrty odstavek 2. člena direktive in tretji odstavek 4. člena ZDIJZ.

⁶ Glej tretji odstavek 4. člena ZDIJZ.

⁷ Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15 in 7/18.

⁸ V praksi je ponovna uporaba aktualna predvsem za organe, ki imajo velike zbirke podatkov, na primer Ajpes, GURS, Statistični urad RS, UMAR, Ministrstvo za finance, ARSO itd.

⁹ Dostopen na: <https://podatki.gov.si/>.

¹⁰ 14 tematskih podprostorov na portalu OPSI: 1. prebivalstvo in družba, 2. pravosodje, pravni sistem in javna varnost, 3. javni sektor, 4. izobraževanje, kultura in šport, 5. sociala in zaposlovanje, 6. zdravje, 7. okolje in prostor, 8. promet in infrastruktura, 9. kmetijstvo, ribištvo, gozdarstvo in prehrana, 10. finance in davki, 11. gospodarstvo, 12. energetika, 13. znanost in tehnologija in 14. mednarodne zadeve.

Odprti podatki lahko pomembno prispevajo k (vsaj) štirim ciljem oziroma imajo pozitivne učinke na:

- večjo transparentnost delovanja organov javnega sektorja (pomen za državljane, civilno družbo);
- reševanje okoljskih in družbenih izzivov (pametna mesta itd.);
- inovativno digitalno gospodarstvo, nove digitalne storitve in produkte (pomen za gospodarstvo) ter
- učinkovito delovanje javnih institucij.

Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) v publikaciji *Government at a Glance*¹¹ za leto 2019 Slovenijo na področju odpiranja podatkov javnega sektorja uvršča na deseto mesto na svetu oziroma na peto mesto med državami EU za Francijo, Irsko, Španijo in Grčijo.

1.1.3. Direktiva (EU) 2019/1024 z dne 20. junija 2019 o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja

20. junija 2019 je bila sprejeta prenovljena Direktiva (EU) 2019/1024 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja (t. i. direktiva *Open Data*; v nadaljevanju: Direktiva 2019/1024/EU)¹².

Glavne spremembe v prenovljeni Direktivi 2019/1024/EU glede na Direktivo 2013/37/EU so:

- širitev pravil ponovne uporabe na dokumente, ki jih hranijo javna podjetja (predvsem v prometnem in komunalnem sektorju);
- zagotavljanje enostavne ponovne uporabe raziskovalnih podatkov;
- dodatni poudarek na objavi dinamičnih podatkov javnega sektorja; več podatkov v realnem času, ki bodo na voljo prek vmesnikov za aplikacijsko programiranje (v nadaljnjem besedilu: API vmesniki);
- omogočanje zaračunavanja mejnih stroškov iz razloga anonimizacije;
- dopolnitev ureditve glede prepovedi izključnih dogovorov;
- določitev naborov podatkov velike vrednosti, katerih ponovna uporaba je praviloma brezplačna.

Direktiva 2019/1024/EU je določila šest področij naborov podatkov velike vrednosti (*High Value Datasets* oziroma *HVDs*). Ta področja so: geoprostorski podatki, podatki o opazovanju Zemlje in okolja, meteorološki podatki, statistični podatki, podatki o družbah in lastništvu družb, podatki o mobilnosti. Seznam podatkov temelji na oceni njihovega pomena za gospodarstvo in družbo. Predvideno je, da bo Evropska komisija v izvedbenem aktu pripravila podrobnejši seznam.

Rok za prenos prenovljene direktive v slovenski pravni red je potekel 17. julija 2021.¹³

Direktiva 2019/1024/EU je v skladu s horizontalno politiko, katere cilj je lažja ponovna uporaba informacij javnega sektorja. Hkrati pa je v skladu tudi s sektorsko zakonodajo, ki določa pogoje za dostop do podatkov in njihovo ponovno uporabo na konkretnih področjih.¹⁴ Medtem ko navedena pravila izhajajo iz sektorskih zadev in so osredotočena na izbrane podatke, je v Direktivi 2019/1024/EU določen horizontalni okvir z najmanjšim možnim usklajevanjem pogojev za ponovno uporabo na vseh področjih in v vseh sektorjih.

¹¹ Dostopno na: https://www.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2019_8ccf5c38-en;jsessionid=vM1csTtPyc2zPpHclrXBweD.ip-10-240-5-153

¹² Direktiva (EU) 2019/1024 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2019.172.01.0056.01.ENG.

¹⁴

Na primer dostop do ustreznih podatkov, ustvarjenih v prometnem sektorju, in njihovo ponovno uporabo določa zakonodaja o zagotavljanju potovalnih informacij po vsej EU. V energetskem sektorju prenovitev direktive o električni energiji vključuje določbe, s katerimi je potrošnikom dana možnost, da dovolijo tretjim osebam dostop do podatkov o svojem odjemu, v vodnem sektorju pa je Komisija v okviru pregleda direktive o kakovosti vode, namenjene za prehrano ljudi, predlagala določbe o izmenjavi podatkov o vodnih parametrih.

Direktiva 2019/1024/EU je v skladu tudi z direktivo INSPIRE¹⁵ in jo nadgrajuje, s čimer nastaja pravni in tehnični okvir interoperabilnosti za izmenjavo prostorskih podatkov, ki jih hranijo javni organi, za namene okoljskih politik ter politik in dejavnosti, ki vplivajo na okolje. Za prostorske podatke torej veljata obe, Direktiva 2019/1024/EU in direktiva INSPIRE. V direktivi INSPIRE so v ospredju storitve dostopa do podatkov, modeli za interoperabilnost in obvezna izmenjava podatkov med upravami, v Direktivi 2019/1024/EU pa se ureja ponovna uporaba prostorskih podatkov, vključno s pogoji za njihovo ponovno uporabo s strani tretjih oseb.

Direktiva 2019/1024/EU nadgrajuje tudi pobude Komisije na področju odprtega dostopa in odprte znanosti, kakršno je priporočilo o dostopu do znanstvenih informacij in o njihovem arhiviranju. Dopolnjuje tudi ukrepe za podporo razvoja orodij in storitev, na katerih temelji odprta znanost, in spodbujanje odprtega dostopa do raziskovalnih podatkov v okviru evropskega oblaka za odprto znanost (EOSC).

1.1.4. Vključitev javnih podjetij v ureditev ponovne uporabe (na vodnem, energetske in prometnem področju ter področju poštne storitve)

Eden glavnih ciljev Direktive 2019/1024/EU je omogočiti ponovno uporabo dokumentov, ki nastanejo v okviru izvajanja storitev splošnega interesa na številnih področjih, zlasti v sektorjih gospodarskih javnih služb. Gre za javna podjetja z naslednjih področij:

- ki opravljajo eno od dejavnosti iz 8. do 14. člena Direktive 2014/25/EU¹⁶ (javni naročniki v vodnem, energetske in prometnem sektorju ter sektorju poštne storitve);
- ki delujejo kot izvajalci javnih storitev na podlagi 2. člena Uredbe (ES) št. 1370/2007 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁷ (izvajalci javnih storitev železniškega in cestnega potniškega prevoza),
- ki delujejo kot letalski prevozniki, ki opravljajo obveznosti javne službe na podlagi 16. člena Uredbe (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁸,
- ki delujejo kot lastniki ladij Skupnosti,
- ki opravljajo obveznosti javnih služb na podlagi 4. člena Uredbe Sveta (EGS) št. 3577/92¹⁹.

V skladu z navedenim se torej področje uporabe Direktive 2019/1024/EU, torej pravila za ponovno uporabo dokumentov, širi na dokumente, ki jih hranijo javna podjetja, dejavna v vodnem, energetske in prometnem sektorju ter sektorju poštne storitve, ter na javna podjetja, ki delujejo kot izvajalci javne službe v skladu z Uredbo (ES) št. 1370/2007, vendar le, če gre za dokumente oziroma podatke, ki so dokumenti nastali v okviru opravljanja storitev v splošnem interesu, kakor je določeno s predpisi v državi članici.

V splošnem, kar zadeva zavezanost javnih podjetij oziroma subjektov, ki opravljajo javne službe (na primer koncesionarji) v Sloveniji, so slednja že v skladu z veljavnim ZDIJZ zavezana zagotavljati dostop in ponovno uporabo informacij javnega značaja, ki izvirajo iz izvajanja javne službe, in sicer v okviru zakonskih obveznosti zavezancev na podlagi 1. člena ZDIJZ. Opredelitev iz 1. člena ZDIJZ je namreč široka in vključuje poleg državnih organov in organov lokalnih skupnosti med drugim tudi nosilce javnih pooblastil in izvajalce javnih služb. To so tisti nedržavni subjekti, ki na podlagi akta o podelitvi javnega pooblastila opravljajo neko javno nalogo ali dejavnost oziroma izvajajo javno službo. Pri tem lahko organizacije zasebnega prava,

¹⁵ Direktiva 2007/2/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2007 o vzpostavitvi infrastrukture za prostorske informacije v Evropski skupnosti (INSPIRE)

¹⁶ Direktiva 2014/25/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju naročnikov, ki opravljajo dejavnosti v vodnem, energetske in prometnem sektorju ter sektorju poštne storitve ter o razveljavitvi Direktive 2004/17/ES: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2014.094.01.0243.01.SLV.

¹⁷ Uredba (ES) št. 1370/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o javnih storitvah železniškega in cestnega potniškega prevoza ter o razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 1191/69 in št. 1107/70: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32007R1370>.

¹⁸ Uredba (ES) št. 1008/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. septembra 2008 o skupnih pravilih za opravljanje zračnih prevozov v Skupnosti: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/?uri=CELEX%3A32008R1008>

¹⁹ Uredba Sveta (EGS) št. 3577/92 z dne 7. decembra 1992 o uporabi načela prostega pretoka storitev v pomorskem prometu med državami članicami: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:31992R3577>

ki izvajajo javno pooblastilo oziroma opravljajo javno službo, opravljajo še druge dejavnosti, ki niso javne, temveč so popolnoma zasebnopravne narave. Takšne osebe so zavezane posredovati informacije le v tistem delu dejavnosti, ki pomeni izvajanje javnega pooblastila oziroma izvajanje javne službe. Samo pri informacijah oziroma dokumentih, ki so povezani z opravljanjem javne dejavnosti, govorimo o informacijah javnega značaja.

Glede na navedeno navedene spremembe direktive veljavna nacionalna zakonodaja že vsebuje oziroma za ustrezna javna podjetja, glede dokumentov, ki nastanejo v okviru opravljanja dejavnosti v splošnem interesu, na podlagi 1. člena ZDIJZ že veljajo enaka določila glede dostopa in ponovne uporabe kot za druge organe javnega sektorja.

1.2 Predpisi, ki urejajo to področje

Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15 in 7/18), Uredba o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 24/16).

1.3 Predpisi Evropske unije, ki vplivajo na področje urejanja

Na področje urejanja vpliva Direktiva 2019/1024/EU.

1.4 Mednarodni sporazumi, ki vplivajo na področje urejanja

Na področje urejanja ponovne uporabe podatkov javnega sektorja ne vplivajo nobeni mednarodni sporazumi.

1.5 Odločbe ustavnega sodišča, ki vplivajo na področje urejanja

Pri pripravi predloga zakona niso bile upoštevane nobene odločbe ustavnega sodišča.

1.6 Odločbe Sodišča Evropske unije, ki obravnavajo področje urejanja oziroma primerljivo ureditev

Pri pripravi predloga zakona niso bile upoštevane nobene odločbe Sodišča Evropske unije.

1.7 Razlogi, ki utemeljujejo potrebo po spremembi in/ali dopolnitvi obstoječega predpisa

Zagotovitev prenosa Direktive 2019/1024/EU v pravni red Republike Slovenije; rok za prenos je potekel 17.7.2021.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 CILJI

Poglavitni cilj predloga zakona je v skladu z Direktivo 2019/1024/EU vzpostaviti zakonsko podlago za objavo oziroma ponovno uporabo naborov podatkov velike vrednosti ter nudenje dinamičnih podatkov v realnem času in v čim večji meri omogočiti ponovno uporabo raziskovalnih podatkov, kadar gre za financiranje iz javnih sredstev.

2.2 NAČELA

Najpomembnejša temeljna načela, ki jih uresničuje predlog zakona, so:

- načelo transparentnosti zahteva, da so pogoji ponovne uporabe vnaprej določeni in objavljeni na spletu;
- načelo enakopravnosti zahteva, da je ponovna uporaba podatkov javnega sektorja zagotovljena vsakomur pod enakimi pogoji;
- načelo preprečevanja omejevanja konkurence zahteva, da enaki pogoji veljajo tudi za organe javnega sektorja, ki javne podatke ponovno uporabljajo za tržne dejavnosti;

- načelo odprtosti zahteva, da so podatki javnega sektorja na voljo, kolikor je mogoče in primerno, v odprtih formatih in pod odprtimi licencami, ki omogočajo enostavno in učinkovito ponovno uporabo podatkov.

2.3 POGLAVITNE REŠITVE

2.3.1. Prenos Direktive 2019/1024/EU o odprtih podatkih in ponovni uporabi podatkov javnega sektorja

2.3.1.1. V čim večji meri omogočiti ponovno uporabo raziskovalnih podatkov, kadar gre za financiranje iz javnih sredstev

Direktiva 2019/1024/EU med drugim nalaga državam članicam, da sprejmejo politike odprtega dostopa za podatke, pridobljene v javno financiranih raziskavah, in zagotovijo, da takšne politike izvajajo vse raziskovalne organizacije in organizacije, ki raziskave financirajo. Gre za spoštovanje temeljnega načela »odprto, kolikor je mogoče, zaprto, kolikor je nujno«. Omejitve so izjemoma mogoče iz razlogov varstva intelektualne lastnine, varstva osebnih podatkov ali na primer varnosti oseb ali države. Politika odprtega dostopa do raziskovalnih podatkov torej pomeni zagotavljanje brezplačnega spletnega dostopa do rezultatov raziskav končnim uporabnikom praviloma brez omejitev ponovne uporabe. Če se tako pridobljeni podatki uporabijo v drugih raziskavah ali produktih, pa je treba upoštevati zahteve licenc odprtega dostopa, ki omogočajo neovirano ponovno uporabo (na primer CC.BY).

Za učinkovito in celostno obravnavo vse večjih družbenih izzivov je postalo nujno, da je mogoče dostopati do podatkov iz različnih virov, pa tudi različnih sektorjev in disciplin, jih povezovati ter ponovno uporabljati. Med raziskovalnimi podatki so to statistični podatki, rezultati poskusov, meritve, opazovanja, ki izhajajo iz terenskega dela, rezultati anket ter posnetki in slike. Gre tudi za metapodatke, specifikacije in druge digitalne objekte. Raziskovalni podatki se razlikujejo od znanstvenih člankov, v katerih znanstveniki poročajo o ugotovitvah, ki izhajajo iz njihovih raziskav, jih komentirajo in so predmet avtorskopravnega varstva.

Cilj politik odprtega dostopa je zagotoviti raziskovalcem in širši javnosti dostop do raziskovalnih rezultatov čim prej v procesu razširjanja ter poenostaviti njihovo ponovno uporabo. Poleg zagotavljanja odprtega dostopa so prizadevanja usmerjena v to, da bi načrtovanje upravljanja podatkov postalo standardna znanstvena praksa. Ta bi bila v podporo razširjanju raziskovalnih podatkov, ki jih je mogoče enostavno najti, so dostopni in interoperabilni ter jih je mogoče ponovno uporabiti (načelo FAIR)²⁰. Direktiva se torej širi na raziskovalne podatke iz znanstvenih raziskav, pri katerih gre za rezultate znanstvenega postopka ugotavljanja dejstev (poskusi, raziskave), ki so podlaga znanstvenega postopka. Publikacije v znanstvenih revijah niso predmet urejanja direktive.

V skladu s politiko odprtega dostopa zato predlog zakona določa, da morajo organi v čim večji meri omogočati enostavno ponovno uporabo raziskovalnih podatkov iz javno financiranih raziskav kot informacij javnega značaja (novi 6.č člen). Organi, zavezanci po ZDIJZ, morajo sicer skladno z veljavno zakonodajo v splošnem zagotavljati ponovno uporabo vseh podatkov, s katerimi razpolagajo, vključno z raziskovalnimi podatki (pod pogoji iz tega zakona). S predlogom zakona se glede raziskovalnih podatkov specialno določa, da morajo slednje organi zagotavljati prek posredovanja v svetovni splet z objavo v odprtih formatih, ki upoštevajo formalne odprte standarde, v strojno berljivi obliki, skupaj z metapodatki, razen kadar bi bilo to v nasprotju z izjemami od dostopa do informacij javnega značaja v skladu z ZDIJZ.

V skladu z veljavno zakonodajo sicer organ lahko zavrne zahtevo za ponovno uporabo, če se zahteva nanaša na podatek, s katerim razpolagajo, med drugim, izvajalci javne službe na področju raziskovalne dejavnosti oziroma izobraževalne dejavnosti (3. točka šestega odstavka 6. člena ZDIJZ). V skladu z zasledovanje odprtega dostopa do raziskovalnih podatkov,

²⁰ FAIR podatki so podatki, ki zadostijo naslednjim načelom: da jih je lahko najti, da so dostopni, interoperabilni in ponovno uporabljivi.

financiranih iz javnih sredstev, zato predlog zakona določa, da morajo izvajalci javne službe na področju raziskovalne dejavnosti ter izvajalci javne službe na področju izobraževalne dejavnosti, višje od srednješolske stopnje (glej 1. člen, drugi odstavek, točka k Direktive 2019/1024/EU), ne glede na 3. točko šestega odstavka 6. člena ZDIJZ, prav tako omogočati ponovno uporabo raziskovalnih podatkov preko spletne objave v odprtih formatih.

Raziskovalne organizacije in organizacije, ki raziskave financirajo, so lahko organizirane kot organi javnega sektorja (npr. javne raziskovalne organizacije, javni visokošolski zavodi in javni raziskovalni zavodi). Javne organizacije, ki raziskave financirajo, pa so različna ministrstva in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije ARRS. Poleg teh z raziskovalnimi podatki razpolagajo tudi zasebno-pravne raziskovalne organizacije s koncesijo za izvajanje javno financiranih raziskav.

V predlogu zakona se določa tudi pravna podlaga (tretji odstavek novega 6.č člena zakona), na podlagi katere se lahko raziskovalni podatki, ki so financirani iz javnih sredstev ter so jih raziskovalci, raziskovalne organizacije, organizacije, ki financirajo raziskave ali izobraževalne organizacije, ne glede na javno-pravni ali zasebno-pravni status, že odprto dostopno objavili na svetovnem spletu v okviru institucionalnih ali tematskih spletnih odložišč, ponovno uporabijo za pridobitne ali nepridobitne namene v skladu s pogoji, ki so smiselno podobni pogojem iz tretjega odstavka 10.b člena ZDIJZ (brezplačnost, navedba vira, skrb za varstvo osebnih podatkov).

2.3.1.2. Ponovna uporaba naborov podatkov velike vrednosti

Za zagotovitev pogojev, ki podpirajo ponovno uporabo dokumentov, povezano s pomembnimi družbenogospodarskimi koristmi, ki imajo še posebej visoko vrednost za gospodarstvo in družbo, Direktiva 2019/1024/EU v prilogi določa šest kategorij naborov podatkov velike vrednosti. Ti so 1. geoprostorski podatki, 2. opazovanje Zemlje in okolje, 3. meteorološki podatki, 4. statistika, 5. družbe in lastništvo družb ter 6. mobilnost. Enako je določeno v predlogu zakona (novi deseti odstavek 3.a člena zakona). Uvodne določbe direktive v tem okviru navajajo podatkovne zbirke, ki vsebujejo poštno številke, nacionalne in lokalne zemljevide (geoprostorski podatki), porabo energije in satelitske posnetke (opazovanje Zemlje in okolje), podatke *in situ* iz instrumentov in vremenskih napovedi (meteorološki podatki), demografske in gospodarske kazalnike (statistični podatki), poslovne registre in identifikatorje registracije (družbe in lastništvo družb), cestno signalizacijo in celinske plovne poti (mobilnost).

V skladu z direktivo morajo biti, da bi zagotovili čim večji učinek, podatki velike vrednosti na voljo za ponovno uporabo s čim manjšimi možnimi pravnimi omejitvami in brez zaračunavanja cene.²¹ Poleg tega je treba omogočiti prenos prek API vmesnikov.

Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja Direktive 2019/1024/EU v EU so na Komisijo prenesena izvedbena pooblastila glede določitve posebnih naborov podatkov velike vrednosti, za katere veljajo posebne zahteve iz te direktive, skupaj z načini njihove objave in ponovne uporabe. Pri pripravi seznama bo Komisija sodelovala z nacionalnimi strokovnjaki. Pri odločanju o vključitvi na seznam podatkov, ki jih hranijo javna podjetja, ali o njihovi prosti razpoložljivosti bodo upoštevani morebitni učinki na konkurenčnost na posameznih trgih.

V predlogu zakona se določa pooblastilo vladi, da na nacionalni ravni določi seznam podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti. Na podlagi izvedbenega akta, ki ga predvideva Direktiva 2019/1024/EU in ki bo na ravni EU enotno določil vrste podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti (predvidoma v 2023), bo vlada navedeni seznam nacionalnih podatkovnih zbirk v nadaljnji fazi ustrezno dopolnila oziroma spremenila.

2.3.1.3. Spodbuditi ponovno uporabo dinamičnih podatkov v realnem času

²¹ Vendar pa to organom javnega sektorja ne preprečuje, da zaračunavajo za storitve, ki jih pri izvajanju javnih pooblastil zagotavljajo v zvezi z nabori podatkov velike vrednosti, zlasti za potrjevanje pristnosti ali verodostojnosti dokumentov.

Organi javnega sektorja, kolikor je to mogoče, proaktivno zagotavljajo ponovno uporabo, in sicer tako, da dokumente in povezane metapodatke objavijo na svetovnem spletu, kjer jih je mogoče najti in so razpoložljivi brez registracije, v odprtem formatu, so strojno berljivi ter omogočajo interoperabilnost in enostavno ponovno uporabo. Direktiva 2019/1024/EU upošteva vse večji pomen dinamičnih podatkov (podatkov »v realnem času«) in vključuje obveznost za organe javnega sektorja, da te podatke dajo na voljo prek API vmesnikov. To je zlasti pomembno za dinamične podatke (vključno s podatki o okolju, prometu, satelitskimi podatki, meteorološkimi podatki ter podatki, ustvarjenimi s senzorji), pri katerih sta pogoj za ekonomsko vrednost takojšna razpoložljivost in njihovo redno posodabljanje.

Kot izhaja iz direktive, bi morali zavezanci dinamične podatke, tj. podatke, ki se velikokrat posodablja, pogosto v realnem času, dati na voljo za ponovno uporabo takoj, ko jih zberejo, z uporabo primernih API vmesnikov in po potrebi omogočiti množični prenos k uporabniku, razen v primeru, če bi bili zaradi tega nesorazmerno obremenjeni. Kadar to zaradi tehničnih ali finančnih omejitev ni mogoče, bi morali organi javnega sektorja dokumente dati na voljo v času, ki vendarle omogoča polno izkoriščanje njihovih gospodarskih možnosti. Kadar je preverjanje podatkov ključno zaradi upravičenih razlogov javnega interesa, zlasti na področju javnega zdravja in varnosti, bi bilo treba dati dinamične podatke na voljo takoj po preverjanju. Zavezanci za nudenje dinamičnih podatkov lahko sicer zaračunavajo mejne stroške.

2.3.1.4. Spodbuditi nudenje podatkov prek vmesnika za aplikacijsko programiranje – API

Direktiva 2019/1024/EU spodbuja zagotavljanje dostopa do podatkov, predvsem kadar gre za podatkovne zbirke velike vrednosti ali večje količine dinamičnih podatkov, prek kakovostno zasnovanih API vmesnikov, ki pomenijo strojno in neprekinjeno izmenjavo podatkov. API vmesniki bi morali biti podprti z jasno in popolno tehnično dokumentacijo, ki je na voljo na spletu. Kadar je mogoče, bi bilo treba uporabljati odprte API vmesnike. Uporabljati bi bilo treba EU ali mednarodno priznane standardne protokole, po potrebi pa tudi mednarodne standarde za podatkovne nize. Ponovna uporaba in souporaba podatkov z ustrežno uporabo vmesnikov aplikacijskih programov ima splošni pomen, saj bo razvijalcem in zagonskim podjetjem v pomoč pri ustvarjanju novih storitev in proizvodov.

2.3.1.5. Povračilo mejnih stroškov – manjše dopolnitve

V skladu z Direktivo 2019/1024/EU velja načelo, da so podatki javnega sektorja na voljo za ponovno uporabo brez zaračunavanja cene oziroma da so nadomestila omejena na povračilo mejnih stroškov, ki nastanejo zaradi reprodukcije, zagotavljanja in razširjanja dokumentov, ter skladno s prenovljeno direktivo tudi zaradi anonimizacije osebnih podatkov in ukrepanja za varovanje zaupnih poslovnih informacij.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

Poglavitni cilj predloga zakona je v skladu z Direktivo 2019/1024/EU vzpostaviti zakonsko podlago za enostavno ponovno uporabo podatkovnih zbirk velike vrednosti (High Value Datasets - HVDs). Določa se tudi pravna podlaga za spodbujanje ponovne uporabe dinamičnih podatkov v realnem času, kjer je to smiselno in primerno. Predlog zakona vključuje obveznost za organe javnega sektorja, da nabore podatkov velike vrednosti ter tudi dinamične podatke, če je mogoče, dajo na voljo prosiščem preko vmesnikov za aplikacijsko programiranje.

Predlog zakona opredeljuje nabore podatkov velike vrednosti (osmi odstavek 3.a člena zakona) kot tiste podatkovne baze, ki so posebnega družbenega pomena v okviru šestih tematskih področij, ki jih opredeljuje direktiva, ter določa, da seznam takšnih zbirk določi vlada (11. člen zakona).

Pri pripravi seznama podatkovnih zbirk, pri katerih gre za nabore podatkov velike vrednosti, je bilo predhodno opravljeno strokovno usklajevanje z organi, ki so skrbniki velikih zbirk podatkov

(mdr. SURS, GURS, ARSO, AJPES). Na podlagi izraženih pomislekov organov, da bodo navedene določbe lahko pomenile določen finančni vložek za vzpostavitev in kasnejše vzdrževanje strežniških prenosnih kapacitet in prenosnih zmogljivosti omrežja, oziroma razvoj ali implementacijo odprtih vmesnikov za aplikacijsko programiranje, so bila pri pripravi seznama upoštevana naslednja merila:

1. Podatkovna zbirka spada v eno od šestih kategorij, ki jo določa direktiva 2019/1024/EU za nabore podatkov velike vrednosti (s področij: 1. geoprostora, 2. opazovanja Zemlje in s področja okolja, 3. meteorologije, 4. statistike, 5. gospodarskih družb in lastništva gospodarskih družb ter 6. mobilnost);
2. Gre za podatkovne zbirke organa, katerega ene od glavnih dejavnosti je upravljanje velikih zbirk podatkov na ravni države;
3. Organ v zvezi z določeno podatkovno zbirko že sedaj zagotavlja ponovno uporabo preko vmesnikov za aplikacijsko programiranje ali je to že predvideno preko vmesnikov za aplikacijsko programiranje Portala OPSI.

Upoštevano je bilo tudi to, da je na nacionalnem portalu odprtih podatkov - OPSI že zagotovljen dostop preko vmesnikov za aplikacijsko programiranje za vse datoteke, ki se shranijo na OPSI portalu oz. njegovi bazi in se te dajo tudi pretvarjati v druge oblike. Poleg tega Ministrstvo za javno upravo kot skrbnik nacionalnega portala odprtih podatkov OPSI že omogoča prosto uporabo vmesnikov za aplikacijsko programiranje za zbirke, ki so objavljene na OPSI portalu, vsem organom javnega sektorja. Prav tako je v finalni fazi priprave (preverjanje v razvojnem okolju) na nacionalnem portalu OPSI tudi funkcija masovnega prenosa (t.i. bulk), ki bo prav tako na voljo za uporabo za nabore podatkov velike vrednosti.

Poleg tega gre upoštevati, da na določenih področjih, kot so npr. geografski podatki, vzpostavitev smiselno podobnih tehničnih standardov za strojni in masovni prenos podatkov zahtevajo tudi drugi že veljavni predpisi ter, da v skladu z resornimi predpisi organi za določene podatkovne zbirke navedeno prav tako že zagotavljajo. Glede geoprostorskih podatkov je ključna direktiva INSPIRE, ki je komplementarna Direktivi 2019/1024/EU. Glede zagotavljanja zbirk za javnost in glede servisnih storitev (preko servisov, ki so narejeni po OGC standardu - WMS in WFS servisi) izhajajo obveznosti za javne organe že iz omenjene direktive, zato za organe zavezane po INSPIRE ne gre za nove obveznosti. Zahteve za odpiranje geoprostorskih, okoljskih in meteoroloških podatkov in za zagotavljanje servisov (tudi vmesnikov za aplikacijsko programiranje) so zato v tem delu že določene z zakonodajo na tem področju, npr. Zakon o infrastrukturi za prostorske informacije (Uradni list RS, št. 8/10 in 84/15).

S strani Statističnega urada Republike Slovenije je bil v zvezi s statističnimi podatki, ki sodijo v kategorijo naborov podatkov velike vrednosti, prav tako že vzpostavljen vmesnik za aplikacijsko programiranje in bo v najkrajšem možnem času objavljen v OPSI-API katalogu.

Z vidika naborov podatkov velike vrednosti je ključna vloga nacionalnega portala OPSI. Portal OPSI že zagotavlja dostop preko API vmesnikov za vse datoteke, ki so shranjene v bazi OPSI portala in se lahko pretvarjajo v druge oblike. OPSI tako organom omogoča, da tiste podatke, ki jih morajo objaviti kot odprte podatke, odložijo na portal OPSI, uporabniki pa jih pridobijo strojno preko OPSI. Implementacija ZDIJZ-G bo torej primarno pomenila stroške nadgradnje in vzdrževanja portala OPSI, predvsem z vidika zagotavljanja ustreznega velikega diskovnega prostora ter odzivnosti sistema, kar se ocenjuje na približno 17.000 evrov letno.

V predlogu zakona je, kar se časovnice tiče, predvideno, da vlada v enem mesecu od uveljavitve novele sprejme spremembe in dopolnitve Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi podatkov javnega sektorja (Uradni list RS, št. 24/16), v katerih določi seznam podatkovnih zbirk organov, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti. Predlogu zakona je priložen osnutek sprememb in dopolnitev uredbe vlade s priložo – pripravljenim nacionalnim seznamom podatkovnih zbirk, ki predstavljajo nabore podatkov velike vrednosti. Ker gre za seznam podatkovnih zbirk, glede katerih zavezani organi že sedaj zagotavljajo ponovno uporabo preko vmesnikov za aplikacijsko programiranje, to pomeni, da spremembe, ki jih prinaša predlog zakona, ne bodo povzročile bistvenih dodatnih stroškov za državni proračun.

Končna faza implementacije Direktive 2019/1024/EU bo sledila po sprejemu izvedbenega akta Evropske komisije, s katerim bo določen enotni seznam podatkovnih baz, ki jih gre odpreti v vseh državah EU na način odprtih podatkov. Priprava izvedbenega akta bo potekala s strani

Komitološkega odbora, v okviru katerega Evropska komisija tesno sodeluje z nacionalnimi strokovnjaki; eventualni enotni seznam naborov podatkov velike vrednosti bo moral biti v tem smislu predhodno usklajen z vsemi državami članicami. Izvedbeni akt lahko privede do širitve seznama podatkovnih zbirk, ki predstavljajo nabore podatkov velike vrednosti. Obstaja zelo majhna verjetnost, da bi prišlo do izpada prihodkov pri Ajpes, ki ima v skladu z veljavno zakonodajo na podlagi izjeme iz 1. alineje drugega odstavka 34.a člena ZDIJZ pravico zaračunavanja cene za ponovno uporabo podatkov v zvezi z določenimi zbirkami podatkov. Namreč v primeru, da bi Evropska komisija v izvedbenem aktu pod nabore podatkov velike vrednosti, v kategoriji »družbe in lastništvo družb«, uvrstila tudi podatke iz Poslovnega registra Slovenije, ki presegajo sedanjí obseg odprtih podatkov, ali podatke iz baze letnih poročil ali iz drugih registrov, AJPEŠ ocenjuje, da bi prišlo do izpada prihodkov iz naslova ponovne uporabe podatkov (ki jo ima za navedene evidence trenutno pravico zaračunavati) v višini 1 milijon evrov letno. Zaradi prehodnega obdobja (dve leti od začetka veljavnosti izvedbenega akta Evropske komisije, s katerim se bodo določili nabori podatkov velike vrednosti) do omenjenih finančnih posledic gotovo ne bo prišlo pred letom 2024. Poudariti pa gre tudi, da prvi osnutek izvedbenega akta EK, objavljen pred kratkim, v seznamu **ne** navaja podatkovnih baz, ki bi finančno vplivale na delovanje Ajpes.

Širitev seznama na podlagi izvedbenega akta Evropske komisije, bo v splošnem lahko pomenila dodatne stroške zaradi posodobitev in razvoja novih integracij med podatkovnimi zbirkami, razvoja ustreznih API vmesnikov ter morebitne nabave dovolj zmogljive strojne opreme za zagotavljanje masovnega prevzema podatkov, da bodo institucije, na podatkovne baze katerih bi se seznam širil, zadostile potrebam implementacije direktive (glede na prvi osnutek akta je navedeno predvideno na geo-prostorskem področju). Morebitnih finančnih posledic v tem hipu še ni mogoče napovedati, jih bo pa potrebno ovrednotiti v okviru procesa priprave sprememb vladne Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja, ki bodo sledile po sprejemu izvedbenega akta Evropske komisije (akt naj bi bil sprejet v 2022, vendar s prehodnim obdobjem za uskladitev, leto ali dve).

Sklepno:

Zakon v času sprejema ne bo imel posledic za državni proračun in druga javnofinančna sredstva.

Glede na prihodnje eventualne odločitve na ravni EU o širini razpona odprtosti javnih podatkov bodo nastale finančne posledice, ki jih v tem trenutku ni mogoče natančno določiti. Na podlagi znanih dejstev ocenjujemo, da je zelo majhna verjetnost, da bi lahko izpad javnih prihodkov po letu 2023 znašal okrog 1 milijona evrov na letni ravni.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Spremembe in dopolnitve predloga zakona so pripravljene z namenom prenosa Direktive 2019/1024/EU.

5.2 Primerjalnopravna ureditev

Republika Irska

Direktiva 2019/1024/EU je bila prenesena v zakonodajo Irske z zakonom S.I. št. 376/2021, ki je stopil v veljavo 22. julija 2021 (v nadaljevanju: Zakon 376/2021)²².

Zahtevo za pridobitev podatkov za ponovno uporabo lahko vložijo vsakdo v skladu s postopkom določenim v 6. členu Zakona 376/2021. Rok za odziv organa je 20 dni, v primeru obsežnih zahtev 40 dni. V primeru zavrnitve zahteve ima prošilec možnost pritožbe na Informacijskega pooblaščenca. Pritožba je mogoča tudi v primeru, kadar so zaračunani previsoki stroški ali kadar so z odločbo določeni drugi pogoji za ponovno uporabo.

Objava odprtih podatkov za ponovno uporabo poteka preko povezave na nacionalni portal odprtih podatkov: data.gov.ie. Objava odprtih podatkov se izvaja skladno s predpisanimi standardi (*the Open Data Publication Guidelines*)²³, ki med drugim, ob objavi podatkovnih zbirk, zagotavljajo tudi dosledno objavo vseh metapodatkov. Podatki se objavljajo pod standardno licenco za ponovno uporabo odprtih vladnih podatkov Irske, ki je licenca *Creative Commons BY 4.0 Attribution*. V skladu s 7. členom Zakona 376/2021 organi dinamične podatke, kjer relevantno, zagotavljajo preko API vmesnikov in na način masovnega prenosa.

Podatki javnega sektorja so na voljo za ponovno uporabo brezplačno, z nekaj izjemami v skladu z Direktivo 2019/1024/EU; navedeno ureja 8. člen Zakona 376/2021. V skladu z zagotavljanjem proste konkurence, so izključne ureditve prepovedane, razen v primeru, da se s tem zagotavlja izvajanje javne službe, ki je drugače ne bi bilo mogoče zagotavljati ali z namenom digitalizacije na področju kulture. V skladu z načelom transparentnosti morajo biti informacije o takšnih izjemah objavljene kot določa 13. člen Zakona 376/2021.

V skladu s 4. členom Zakona 376/2021, morajo organi pristojnemu ministru zagotavljati informacije o napredku mdr. na področju odprtih podatkov. Poleg tega morajo organi pripraviti in objaviti t.i. načrt objave odprtih podatkov (iz svojega delovnega področja) ter določiti »osebo za zvezo« na tem področju.

Irska je poleg zakonodaje sprejela tudi *Strategijo odprtih podatkov 2017-2022*²⁴, ki mdr. določa ukrepe na naslednjih glavnih področjih: širitev nabora organov, ki aktivno odpirajo javne podatke; izboljšanje kvalitete, kvantitete in obsega odprtih javnih podatkov in metapodatkov v zvezi z njimi; izboljšanje storitev, ki jih nudi nacionalni portal odprtih podatkov; sodelovanje z deležniki, spodbujanje ponovne uporabe odprtih podatkov; usposabljanje javnih uslužbencev na temo odprtih podatkov; ocena učinkov, koristi in izzivov odpiranja podatkov.

Združeno kraljestvo

V Združenem kraljestvu dostop do informacij javnega značaja ureja Freedom of Information Act 2000.

Ponovna uporaba informacij javnega sektorja je urejena v posebnem predpisu *The Re-use of Public Sector Information Regulations*, prej veljavni predpis je bil iz leta 2005²⁵, Direktiva 2013/37/EU pa je bila prenesena na podlagi predpisa z enakim naslovom, ki je začel veljati 18. julija 2015.²⁶ Javna razprava o prenosu direktive v pravni red Združenega kraljestva je potekala

²² Zakon dostopen na:

https://opac.oireachtas.ie/Data/Library3/Documents%20Laid/2021/pdf/DPERdocs/210721_210721_195429.pdf

²³ Standardi objave odprtih podatkov dostopni na: https://data.gov.ie/uploads/page_images/2021-05-11-144708.586537Open-Data-Publication-Guidelines-2021.pdf

²⁴ Strategija dostopna na: <https://www.gov.ie/pdf/?file=https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/govassets/6572/91c623e548a448ab883c9971bad125a0.Open%20Data%20Strategy%202017-2022#page=undefined>

²⁵ Her Majesty's Stationery Office (HMSO) n° 1515 of 01/07/2005; objavljeno na strani Komisije: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/implementation-psi-directive-uk>.

²⁶ Besedilo je objavljeno na: <http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2015/1415/contents/made>.

jeseni 2014.²⁷ Iz dokumenta za razpravo izhaja, da sta preglednost in gospodarska rast ena od glavnih prednostnih nalog vlade in da bo omogočanje ponovne uporabe podatkov javnega sektorja prispevalo k vladni zavezi za transparentnost in odprtost delovanja z ustvarjanjem bolj odprtega pretoka podatkov, ki so na voljo za podjetja in javnost za ponovno uporabo v novih produktih in storitvah. Sicer politika ponovne uporabe in odpiranja podatkov Združenega kraljestva poleg navedenega predpisa temelji tudi na Open Data White Paper (junij 2012), v odgovoru vlade na t. i. Shakespearov pregled podatkov javnega sektorja (junij 2013), v deklaraciji Open Data Charter (ki so jo podpisali voditelji G8 18. junija 2013) in v nacionalnem akcijskem načrtu Združenega kraljestva v okviru *Open Government Partnership* (31. oktober 2013). Dodatno imajo posamezni državni organi izdelane svoje strategije glede odpiranja podatkov.²⁸

Proaktivna objava podatkov se spodbuja z objavo na nacionalnem portalu odprtih podatkov (data.gov.uk). Združeno kraljestvo je zasedlo prvo mesto med 86 državami, pred Dansko in Francijo, na *Global Open Data Indexu* 2014²⁹. Poleg različnih vrst zbirk podatkov so na navedenem portalu objavljene tudi najzanimivejše aplikacije, ki so bile razvite na podlagi ponovne uporabe podatkov.

Direktiva 2013/37/EU je bila prenesena s predpisom iz junija 2015 (*The Re-use of PSI Regulations 2015*; v nadaljnjem besedilu: predpis 2015), ki opredeljuje ponovno uporabo dokumenta kot uporabo dokumenta za namen, ki je drugačen od začetnega namena v okviru javne naloge organa, za katerega je bil dokument izdelan. »Dokument« je opredeljen kot kakršna koli informacija, zabeležena v kateri koli obliki, ali kakršen koli del takšne informacije, bodisi v pisni obliki bodisi shranjeno v elektronski obliki ali kot zvok, vizualni ali avdiovizualni posnetek, z izjemo računalniškega programa (glej 2. člen, pomen izrazov). Glede formata podatkov predpis 2015 določa, da mora organ zagotoviti ponovno uporabo dokumenta v formatu in jeziku, ki ju ima na voljo na dan vložitve zahteve za ponovno uporabo, in kadar je to primerno in mogoče, v odprtem formatu in strojno-berljivi obliki skupaj z metapodatki (11. člen, prvi odstavek). Glede zaračunavanja in možnosti izjem glede zaračunavanja določbe v celoti upoštevajo 6. člen direktive (15. člen). Za muzeje, knjižnice in arhive je omogočanje ponovne uporabe obvezno samo v primeru, če je institucija že kdaj prej omogočila ponovno uporabo določenega gradiva (ali če je sama ponovno uporabila gradivo, pri čemer je treba upoštevati, da je ponovna uporaba aktivnost, ki presega javne naloge). Predpis določa tudi obvezno pregledno objavo morebitnih pogojev in cene ter seznamov dokumentov, ki jih ima organ. Popolnoma na novo je določen pritožbeni postopek; pritožba v postopku z zahtevo za ponovno uporabo se rešuje informacijski pooblaščenec, dopusten je tudi spor pred sodiščem (t. i. *First-Tier Tribunal*).

Kraljevina Danska

Tako kakor druge skandinavske države ima tudi Danska zelo visoko raven transparentnosti delovanja javnega sektorja. Prvi zakon o dostopu do informacij javnega značaja je Danska sprejela leta 1964. Leta 1970 je parlament sprejel dopolnjeni zakon, nato pa ga je leta 1985 nadomestil nov zakon, ki do danes ni bil spremenjen. Dostop do informacij javnega značaja na Danskem temelji na dveh zakonih, in sicer *Public Administration Act (Forvaltningsloven, Lovtidende A n° 571, 19. 12. 1985)* in *Access to Public Administrative Documents Act (Lov om offentlighed i forvaltningen, Lovtidende A n° 572, 19. 12. 1985)*. Javni organi morajo praviloma vedno razkriti informacije, če obstaja nevarnost za življenje, zdravje, premoženje ali okolje. Danska zaseda drugo mesto (za Združenim kraljestvom) po kazalniku odprtosti, t. i. *Global Open Data Index 2014*³⁰.

Ponovna uporaba informacij javnega sektorja je bila prvič urejena v posebnem zakonu, tj. *Act on the re-use of public sector information* leta 2005 (*Lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer, Lovtidende n° 596, 24.6.2005*) s spremembami in dopolnitvami iz leta 2008 (*Lov om ændring af lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer,*

²⁷ Več o tem glej: <https://www.gov.uk/government/consultations/uk-implementation-of-directive-201337eu-on-the-reuse-of-public-sector-information> .

²⁸ Glej na primer: <http://data.gov.uk/library/cabinet-office-open-data-strategy> .

²⁹ Več informacij: <http://index.okfn.org/> .

³⁰ Več informacij: <http://index.okfn.org/>

Lovtidende A n° 551, 18/06/2008).³¹ Direktiva 2013/37/EU je bila v danski pravni red prenesena v juniju 2014. Ker večina določb navedene direktive izhaja iz dobre prakse držav članic, ki se uvrščajo na seznam bolj odprtih držav (med katerimi je tudi Danska), za prenos večine določb Direktive 2013/37/EU dodatne spremembe nacionalne zakonodaje niti niso bile potrebne. Že od leta 2005 namreč velja pravilo, da se ponovna uporaba podatkov javnega sektorja praviloma ne zaračunava (ne glede na namen ponovne uporabe). Mogoče je zaračunati stroške (po določenih spremenjene direktive), ki se izključno nanašajo samo na konkretni postopek, in sicer gre za stroške, ki nastanejo neposredno v zvezi s pripravo in posredovanjem kopije zahtevanega dokumenta oziroma informacije ali zbirke podatkov. Zaračunavanje ponovne uporabe (zaračunavanje tudi drugih stroškov, ki se nanašajo na zbiranje, pripravo, razmnoževanje, razširjanje itd.) je mogoče samo izjemoma, in sicer, če gre za institucijo, od katere se zahteva, da večino prihodkov pridobiva iz drugih (ne proračunskih) virov za izvajanje javnih nalog. Enako pravilo velja tudi za knjižnice, arhive in muzeje. Za nove zavezance namreč ni uvedena splošna izjema glede zaračunavanja podatkov oziroma informacij za ponovno uporabo. Na prošnjo oziroma vlogo za ponovno uporabo se mora institucija javnega sektorja odzvati v sedmih dneh (v letu 2014 so rok z deset dni skrajšali na sedem dni). Samo izjemoma je mogoče rok podaljšati, vlagatelja vloge pa je treba obvestiti o razlogih za podaljšanje roka. S spremenjeno zakonodajo na področju ponovne uporabe je Danska določila tudi dodatne zavezance za ponovno uporabo, in sicer knjižnice, muzeje in arhive.

Danska je v letu 2012 sprejela tudi pomembno strategijo razvoja na področju ponovne uporabe in odpiranja podatkov javnega sektorja z naslovom »*Basic data for improved efficiency and growth*«. Strategija govori o ponovni uporabi in odpiranju podatkov t. i. »osnovnih informacij« v zbirkah, ki jih ima na voljo javni sektor (o podjetjih, državljanih, prostorske informacije itd.). Pomembna načela in cilji nove strategije so uspešna ponovna uporaba podatkov v javnem sektorju in tudi uspešna ponovna uporaba (praviloma odprtih podatkov, dostopnih prek spleta) podatkov v pridobitne namene (novi izdelki, rešitve, digitalizacija itd.). Podatki, prosto dostopni zasebnemu sektorju, omogočajo razvoj družbe, inovacije in nove zaposlitve.

Republika Estonija

Estonski zakon o dostopu do informacij javnega značaja³² je bil na podlagi 44. člena estonske ustave sprejet novembra 2000, veljati pa je začel januarja 2001. Zakon zavezuje državne in lokalne agencije, pravne osebe javnega prava in zasebne subjekte, ki izvajajo javne naloge, vključno z izobraževanjem, zdravstvom, socialnimi in drugimi javnimi storitvami. Informacije od zavezanih organov lahko zahteva kdor koli, organ pa mora prosilcu odgovoriti v petih delovnih dneh.

Zakon se ne uporablja za tajne podatke, informacije o notranjem delovanju, ki jih lahko organ javnosti ne razkrije pet let. Med informacije o notranjem delovanju organa spadajo: nerešeni sodni primeri, informacije, zbrane v okviru postopka državnih nadzornih organov; informacije, ki bi škodovale odnosom s tujimi državami; informacije o oborožitvi in lokacijah vojaških enot; kadar bi razkritje informacije ogrozilo dediščino ali naravne vrednote; varnostni ukrepi; osnutki zakonov; drugi dokumenti, ki niso v registru, in osebni podatki. Dostopa do informacij v zvezi z javnomnenjskimi raziskavami, do statistik, splošnih gospodarskih in socialnih napovedi, glede okolja in premoženja ter o kakovosti proizvodov za potrošnike ni mogoče omejiti.

Republika Estonija je določbe glede ponovne uporabe podatkov javnega sektorja umestila v zakon o javnih informacijah (prvič sprejet 15. novembra 2000), in sicer s spremembami in dopolnitvami iz decembra 2012.³³

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

³¹ Angleški prevodi so objavljeni na strani Komisije: <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/implementation-psi-directive-denmark>.

³² Public Information Act: <http://legislationline.org/documents/action/popup/id/6483>

³³ Angleški prevod je na strani Komisije: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/implementation-psi-directive-estonia>.

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Postopek zahteve za ponovno uporabo je že predpisan z veljavno zakonodajo, zato predlog zakona glede tega ne prinaša dodatnih obremenitev ali posebnih sprememb.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona dodatno spodbuja nudenje odprtih podatkov za prosto ponovno uporabo preko spleta, kar omogoča enostavno uporabo s strani zainteresiranih uporabnikov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki:

Zakon ne bo imel posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Predlog zakona ne prinaša obveznosti za gospodarske družbe, ima pa namen z omogočanjem proste ponovne uporabe javno-dostopnih podatkov spodbuditi digitalne pobude na področju pametnih aplikacij.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Zakon ne bo imel posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

Zakon ne bo imel posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Zakon ne bo imel vpliva na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Sprejeti zakon bo predstavljen na spletnih straneh Ministrstva za javno upravo v okviru državnega portala GOV.SI.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Ministrstvo za javno upravo bo v okviru svojih pristojnosti tudi spremljalo izvajanje predpisa.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Vse pomembne okoliščine so predstavljene v prejšnjih točkah.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Predlog zakona je bil predložen v javno razpravo julija 2021; besedilo je bilo objavljeno na spletnih straneh: <https://e-uprava.gov.si/drzava-in-druzba/e-demokracija/predlogi-predpisov/predlog-predpisa.html?id=12987>

V zvezi s predlogom zakona je bilo opravljeno tudi strokovno usklajevanje z Informacijskim pooblaščencom Republike Slovenije, Agencijo za javnopravne evidence in storitve, Statističnim uradom Republike Slovenije, Geodetsko upravo in Agencijo za okolje.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki in pravne osebe.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Sanja Ajanović Hovnik, ministrica za javno upravo
- Jure Trbič, državni sekretar, MJU
- Mateja Mahkovec, v.d. generalnega direktorja Direktorata za lokalno samoupravo, nevladne organizacije in politični sistem (DLSNOPS), MJU
- Natalija Drnovšek, vodja po pooblastilu, Sektor za transparentnost, integriteto in politični sistem, DLSNOPS, MJU

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15 in 7/18) se v 1. členu drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašata Direktiva 2003/4/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2003 o dostopu javnosti do informacij o okolju in o razveljavitvi Direktive Sveta 90/313/EGS (UL L št. 41 z dne 14. 2. 2003, str. 26) in Direktiva (EU) 2019/1024 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja (prenovitev) (UL L št. 172 z dne 26. 6. 2019, str. 56; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2019/1024/EU).«.

2. člen

V 3.a členu se za sedmim odstavkom dodajo novi, osmi, deveti in deseti odstavek, ki se glasijo:

»(8) Izraz raziskovalni podatki pomeni podatke v digitalni obliki, razen znanstvenih publikacij, ki se zbirajo ali ustvarjajo v okviru znanstvenega raziskovanja in se uporabljajo kot dokaz v raziskovalnem procesu, ali pa je v raziskovalni skupnosti splošno sprejeto, da so potrebni za potrditev ugotovitev in rezultatov raziskav.

(9) Izraz dinamični podatki pomeni podatke v digitalni obliki, ki se pogosto ali v realnem času posodablajo, zlasti zaradi svoje spremenljivosti ali hitre zastarelosti. Med dinamične podatke se ne uvrščajo podatki, ki se obdelujejo v zbirkah, ki vsebujejo posebne vrste osebnih podatkov.

(10) Izraz nabori podatkov velike vrednosti pomeni podatke s področij geoprostora, opazovanja Zemlje, okolja, meteorologije, statistike, gospodarskih družb in lastništva gospodarskih družb ter mobilnosti, katerih ponovna uporaba je povezana s pomembnimi koristmi za družbo, okolje in gospodarstvo, zlasti zaradi njihove primernosti za ustvarjanje storitev in aplikacij z dodano vrednostjo ter novih, visokokakovostnih in dostojnih delovnih mest ter števila potencialnih prejemnikov storitev in aplikacij z dodano vrednostjo, ki temeljijo na teh naborih podatkov, in so določeni v predpisu iz prvega odstavka 11. člena tega zakona.«.

3. člen

Za 6.c členom se dodata nova, 6.č in 6.d člen, ki se glasita:

»6.č člen
(ponovna uporaba raziskovalnih podatkov)

(1) Organi zagotavljajo ponovno uporabo raziskovalnih podatkov s posredovanjem v svetovni splet z objavo v odprtih formatih, ki upoštevajo formalne odprte standarde, v strojno berljivi obliki, skupaj z metapodatki, razen kadar bi bilo to v nasprotju z izjemami od dostopa v skladu s tem zakonom.

(2) Ne glede na 3. točko šestega odstavka 6. člena tega zakona obveznost iz prejšnjega odstavka velja tudi za izvajalce javne službe na področju raziskovalne dejavnosti in izvajalce javne službe na področju izobraževalne dejavnosti, višje od srednješolske stopnje, glede raziskovalnih podatkov, ki so financirani iz javnih sredstev.

(3) Raziskovalni podatki, ki so financirani iz javnih sredstev ter jih raziskovalci, raziskovalne organizacije, organizacije, ki financirajo raziskave, ali izobraževalne organizacije, ne glede na to, ali gre za zasebno-pravne ali javno-pravne subjekte, že odprto dostopno objavijo na svetovnem spletu v okviru institucionalnih ali tematskih spletnih odložišč, se lahko brezplačno ponovno uporabijo za pridobitne ali nepridobitne namene pod pogojema, da se:

- ponovna uporaba podatkov izvaja v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, in
- ob vsaki ponovni uporabi navede vir podatkov, ki je na institucionalnem ali tematskem spletnem odložišču naveden ob podatkih za ponovno uporabo.

6.d člen

(pravica izdelovalca podatkovne zbirke)

Organ prosilcu ne sme zavrniti zahteve za ponovno uporabo iz razloga, da se zahteva nanaša na informacijo, zavarovano s pravico izdelovalca podatkovne zbirke, kadar je imetnik takšne pravice organ.«.

4. člen

Za 10.b členom se dodata nova, 10.c in 10.č člen, ki se glasita:

»10.c člen

(ponovna uporaba naborov podatkov velike vrednosti)

(1) Organi brez zaračunavanja cene omogočajo ponovno uporabo naborov podatkov velike vrednosti v odprtih formatih, ki upoštevajo formalne odprte standarde, v strojno berljivi obliki, skupaj z metapodatki, prek ustreznih vmesnikov za aplikacijsko programiranje, v primerih, ki jih določi vlada, pa omogočijo tudi njihov masovni prenos k uporabniku. Ponovna uporaba se omogoči pod pogojema, da se:

- ponovna uporaba podatkov izvaja v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, in
- ob vsaki ponovni uporabi navede vir podatkov, ki je naveden ob objavljenih podatkih.

(2) Obveznost iz prejšnjega odstavka ne velja za zavezance iz druge alineje drugega odstavka 34.a člena tega zakona.

(3) Nacionalni portal je enotna dostopna točka do naborov podatkov velike vrednosti. Organi na nacionalnem portalu v katalogu vmesnikov za aplikacijsko programiranje objavijo seznam takšnih vmesnikov iz svoje pristojnosti z metapodatki in ustrezno dokumentacijo ter ustrezne spletne povezave, ki omogočajo prenos podatkov prek takšnih vmesnikov. Vmesniki za aplikacijsko programiranje, ki so objavljeni na nacionalnem portalu, se lahko ponovno uporabljajo pod pogoji iz prvega odstavka tega člena.

10.č člen

(ponovna uporaba dinamičnih podatkov)

(1) Organi, ki pri izvajanju javnih nalog ustvarjajo ali pridobivajo dinamične podatke, omogočijo njihovo ponovno uporabo takoj po tem, ko jih zberejo, prek ustreznih vmesnikov za aplikacijsko programiranje, v primerih, ki jih določi vlada, pa omogočijo tudi njihov masovni prenos k uporabniku.

(2) Kadar bi dajanje dinamičnih podatkov na voljo za ponovno uporabo, kot je določeno v prejšnjem odstavku, presegalo finančne in tehnične zmogljivosti organa, kar bi imelo za posledico nesorazmeren vpliv na finančne, tehnične ali kadrovske vire organa, se podatki dajo na voljo za ponovno uporabo v časovnem okviru ali z začasnimi tehničnimi omejitvami, ki neupravičeno ne ovirajo izkoriščanja njihovega gospodarskega in družbenega potenciala.«.

5. člen

11. člen se spremeni tako, da se glasi:

»11. člen
(predpis vlade)

(1) Vlada podrobneje predpiše, kaj se šteje za podatke iz dokumenta, ki je v postopku izdelave (9. točka prvega odstavka 6. člena tega zakona), način priprave in objave kataloga informacij javnega značaja (8. člen tega zakona), vrste informacij iz 4. in 7. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona, način posredovanja informacij javnega značaja v svetovni splet ter primere, ko organi omogočijo ponovno uporabo na način masovnega prenosa k uporabniku (prvi odstavek 10.c in prvi odstavek 10.č člena tega zakona). Vlada določi tudi podatkovne zbirke, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti (deseti odstavek 3.a člena tega zakona).

(2) Ne glede na prvo alinejo drugega odstavka 34.a člena tega zakona lahko vlada v skladu z Direktivo 2019/1024/EU in izvedbenimi akti, sprejetimi na njeni podlagi, omogoči zaračunavanje cene ponovne uporabe za podatkovne zbirke, ki sodijo med posebne nabore podatkov velike vrednosti, ki jih hranijo organi, ki so izvajalci javnih služb v vodnem, energetskem in prometnem sektorju, sektorju poštних storitev ter na področju železniškega in cestnega potniškega prevoza, kadar bi brezplačno dajanje na voljo podatkov povzročilo izkrivljanje konkurence.«.

6. člen

V 34.a členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Za ponovno uporabo podatkov organ ne sme zaračunati cene, lahko pa zaračuna povračilo mejnih stroškov. Pri povračilu mejnih stroškov lahko organ upošteva stroške, ki nastanejo zaradi razmnoževanja, zagotavljanja in razširjanja podatkov. Kadar organ razširja podatke s stalnim ažuriranjem, lahko kot del mejnih stroškov upošteva tudi stroške anonimizacije osebnih podatkov in stroške ukrepov za varovanje zaupnih poslovnih informacij.«.

V drugem odstavku se v prvi alineji za besedilom »nalog,« doda besedilo »razen v zvezi s podatkovnimi zbirkami, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti,«.

V tretjem odstavku se prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

»V primerih iz prejšnjega odstavka se za ponovno uporabo informacij zaračuna cena, ki ne sme preseči stroškov zbiranja, priprave, razmnoževanja, razširjanja, hranjenja informacij, običajnega donosa vloženih sredstev, stroškov anonimizacije osebnih podatkov in stroškov ukrepov za varovanje zaupnih poslovnih informacij.«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) V primeru iz druge alineje drugega odstavka tega člena se lahko pri izračunu cene poleg stroškov iz tretjega odstavka tega člena upošteva tudi stroške ohranjanja in pridobitve pravic informacij ali gradiva, vključno z običajnim donosom vloženih sredstev.«.

V šestem odstavku se doda nov, tretji stavek, ki se glasi:

»Ministrstvo na nacionalnem portalu objavi seznam organov iz prve alineje drugega odstavka tega člena, ki lahko zaračunavajo ceno za ponovno uporabo.«.

7. člen

V 36.a členu se v četrtem odstavku doda nov, četrti stavek, ki se glasi:

»Organ najmanj dva meseca pred začetkom učinkovanja pravice izključne uporabe na svoji spletni strani objavi informacije o podelitvi izključne pravice z vsemi elementi, kot so predpisani za objavo v evidenci podeljenih izključnih pravic.«.

Za četrtrim odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Kadar izključna pravica ni podeljena, okoliščine primera pa imajo ali bi lahko imele na razpoložljivost dokumentov za ponovno uporabo enak učinek kot podelitev izključne pravice, se smiselno uporabljata peti in šesti odstavek tega člena.«.

Dosedanja peti in šesti odstavek postaneta šesti in sedmi odstavek.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

8. člen

(prehodno obdobje glede naborov podatkov velike vrednosti)

(1) Organ iz spremenjene prve alineje drugega odstavka 34.a člena zakona lahko ne glede na spremenjeno prvo alinejo drugega odstavka 34.a člena zakona za ponovno uporabo podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, v obdobju dveh let od začetka veljavnosti izvedbenega akta iz prvega odstavka 14. člena Direktive 2019/1024/EU, zaračunava ceno, če bi brezplačno dajanje na voljo imelo bistvene posledice na finančna sredstva tega organa, na podlagi odločbe ministrstva ob smiselni uporabi postopka iz šestega odstavka 34.a člena zakona. Organ lahko možnost zaračunavanja cene za ponovno uporabo podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, zahteva v enem mesecu od uveljavitve uredbe iz spremenjenega prvega odstavka 11. člena zakona, s katero se seznam podatkovnih zbirk dopolni oziroma spremeni v skladu z izvedbenim aktom iz prvega odstavka 14. člena Direktive 2019/1024/EU. Če se zahtevi ugoti, se za zaračunavanje cene podatkov iz v odločbi določenih podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, smiselno uporabljata tretji in četrti odstavek 34.a člena zakona.

(2) Če organ vloži zahtevo iz prejšnjega odstavka, veljavna odločba, izdana na podlagi šestega odstavka 34.a člena zakona, v delu, v katerem se nanaša na podatkovne zbirke, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, preneha veljati z dokončnostjo odločbe, s katero se zahtevi ugoti. Če organ ne zaprosi za izdajo odločbe v predpisanem roku oziroma če zahtevi ni ugodeno, veljavna odločba, izdana na podlagi šestega odstavka 34.a člena zakona, v delu, v katerem se nanaša na podatkovne zbirke, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, preneha veljati s potekom roka za vložitev vloge za izdajo odločbe oziroma z dnem dokončnosti zavrnilne odločbe.

9. člen

(objava podatkov o izključnih ureditvah)

(1) Izključne pravice, ki so začele učinkovati od 16. julija 2019 do uveljavitve tega zakona, se objavijo na način in v obsegu, kot je določeno v dopolnjenem četrtem odstavku 36.a člena zakona, v dveh mesecih od uveljavitve tega zakona.

(2) Organi informacije iz dopolnjenega četrtega odstavka 36.a člena zakona v zvezi z izključnimi ureditvami iz novega petega odstavka 36.a člena zakona objavijo na način in v obsegu, kot je določeno v dopolnjenem četrtem odstavku 36.a člena zakona, in posredujejo Informacijskemu pooblaščenca v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

10. člen
(predpis vlade)

Vlada v enem mesecu od uveljavitve tega zakona uskladi predpis iz spremenjenega prvega odstavka 11. člena zakona s spremenjenim in dopolnjenim zakonom.

11. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

V drugem odstavku se popravi sklic na prenovljeno Direktivo 2019/1024/EU, ki dejansko pomeni zadnjo prenovitev direktive iz leta 2003 (Direktiva 2003/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. novembra 2003 o ponovni uporabi informacij javnega sektorja (UL L št. 345 z dne 31. 12. 2003, str. 90).

K 2. členu

Gre za dopolnitev 3.a člena, ki vsebuje opredelitve izrazov na podlagi novih opredelitev, ki jih uvaja Direktiva 2019/1024/EU.

Izraz raziskovalni podatki je neposredno povezan z omogočanjem enostavne ponovne uporabe raziskovalnih podatkov. Navedeno je v skladu s politiko odprtega dostopa do raziskovalnih podatkov, pridobljenih v javno financiranih raziskavah, ki pomeni zagotavljanje brezplačnega spletnega dostopa do rezultatov raziskav končnim uporabnikom brez omejitev uporabe.

Izraz dinamični podatki pomeni podatke v digitalni obliki, ki se pogosto ali v realnem času posodablajo. Podatki, ki jih ustvarijo senzori, se običajno štejejo za dinamične podatke. To so lahko zlasti podatki o okolju, prometu, satelitski podatki, meteorološki podatki in podatki, ustvarjenimi s senzori, pri katerih sta pogoj za ekonomsko vrednost takojšna razpoložljivost in njihovo redno posodabljanje. Tovrstne podatke naj bi zavezanci, pod pogojem, da gre za javno dostopne podatke skladno s 6. in 5a. členom ZDIJZ, dali na voljo praviloma takoj, ko so zbrani. Skladno z direktivo torej predlog zakona v novem 10. č členu določa lažjo razpoložljivost dinamičnih podatkov, ki jih zbirajo organi oziroma v primeru, da jih organi skladno s svojimi javnimi nalogam zbirajo (npr. preko senzorjev ali v okviru projektov pametnih mest). V okviru definicije »dinamičnih podatkov« (novi deveti odstavek 3.a člena zakona) in s tem obveznosti organov v zvezi z zagotavljanjem lažje razpoložljivosti dinamičnih podatkov za uporabnike (novi 10.č člen zakona), predlog zakona ne uvršča podatkov, ki se obdelujejo v okviru zbirk, ki vsebujejo posebne vrste osebnih podatkov v smislu 9. člena Splošne uredbe EU o varstvu osebnih podatkov (npr. zbirke, ki vsebujejo občutljive zdravstvene podatke)^[1]. Torej, v teh primerih, tudi če bi v zvezi z navedenimi zbirkami dejansko šlo za podatke, ki se na primer posodablajo v realnem času, bodo glede njih še naprej veljale običajne določbe glede ponovne uporabe, kar pomeni, da anonimizacija oziroma čiščenje varovanih podatkov v primeru takšnih zbirk ne bo podvrženo hitremu postopanju kot ga spodbuja novi 10.č člen zakona. V vsakem primeru pa so na voljo za ponovno uporabo zgolj podatki, pri katerih niso podane zakonske izjeme od dostopa (6. in 5.a člen ZDIJZ).

Izraz nabori podatkov velike vrednosti pomeni podatke, katerih ponovna uporaba je povezana s pomembnimi koristmi za družbo, okolje in gospodarstvo, zlasti zaradi njihove primernosti za ustvarjanje storitev in aplikacij z dodano vrednostjo, števila potencialnih prejemnikov storitev in aplikacij z dodano vrednostjo, ki temeljijo na teh naborih podatkov. Določba desetega odstavka izrecno našteva šest skupin naborov podatkov velike vrednosti skladno s prilogo I k Direktivi 2019/1024/EU. Predlog zakona določa, da vlada na tej podlagi določi seznam nacionalnih podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti (spremenjeni prvi odstavek 11. člena zakona).

K 3. členu

Novi 6.č člen ureja zagotavljanje enostavne ponovne uporabe raziskovalnih podatkov, kot so definirani v novem osmem odstavku 3.a člena ZDIJZ.

^[1] Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov).

Organi, zavezanci po ZDIJZ, morajo sicer skladno z veljavno zakonodajo v splošnem zagotavljati ponovno uporabo vseh podatkov s katerimi razpolagajo, vključno z raziskovalnimi podatki, pod pogoji tega zakona. Prvi odstavek je zato specialna določba, saj glede raziskovalnih podatkov določa, da morajo slednje organi zagotavljati preko posredovanja v svetovni splet z objavo v odprtih formatih, ki upoštevajo formalne odprte standarde, v strojno berljivi obliki, skupaj z metapodatki, razen kadar bi bilo to v nasprotju z izjemami od dostopa do informacij javnega značaja v skladu s tem zakonom. To predvsem pomeni, da so upoštevne morebitne omejitve od dostopa iz 6. člena ZDIJZ. Vendar gre poudariti, da v zvezi s surovimi podatki iz raziskav (glej definicijo raziskovalnih podatkov iz novega osmega odstavka 3.a člena) obstaja relativno manjša verjetnost za obstoj izjem od dostopa.

V skladu z veljavno zakonodajo, s 3. točko šestega odstavka 6. člena ZDIJZ, sicer organ lahko zavrne zahtevo za ponovno uporabo, če se zahteva nanaša na podatek, s katerim razpolagajo izvajalci javne službe na področju raziskovalne dejavnosti oziroma izobraževalne dejavnosti. V drugem odstavku novega 6.č člena zakona se zato določa, da morajo izvajalci javne službe na področju raziskovalne dejavnosti ter izvajalci javne službe na področju izobraževalne dejavnosti, višje od srednješolske stopnje (glej 1. člen, drugi odstavek, točka k Direktive 2019/1024/EU), ne glede na 3. točko šestega odstavka 6. člena ZDIJZ, raziskovalne podatke, objavljati in omogočati njihovo ponovno uporabo enako, kot to velja za druge organe v skladu s prvim odstavkom novega 6.č člena.

Raziskovalne organizacije in organizacije, ki raziskave financirajo, so lahko organizirane kot organi javnega sektorja (na primer javne raziskovalne organizacije, javni visokošolski zavodi in javni raziskovalni zavodi). Javne organizacije, ki raziskave financirajo, pa so različna ministrstva in Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije ARRS. Poleg teh z raziskovalnimi podatki razpolagajo tudi zasebne raziskovalne organizacije s koncesijo za izvajanje javno financiranih raziskav.

Tretji odstavek predstavlja zakonsko podlago, na podlagi katere se lahko raziskovalni podatki, ki so financirani iz javnih sredstev ter so jih raziskovalci, raziskovalne organizacije, organizacije, ki financirajo raziskave ali izobraževalne organizacije, ne glede na javno-pravni ali zasebno-pravni status, že odprto dostopno objavili na svetovnem spletu v okviru institucionalnih ali tematskih spletnih odložišč, ponovno uporabijo za pridobitne ali nepridobitne namene v skladu s pogoji ki so smiselno podobni pogojem iz tretjega odstavka 10.b člena ZDIJZ (brezplačnost, navedba vira, skrb za varstvo osebnih podatkov). Enako kot v okviru odprtih podatkov objavljenih na podlagi tretjega odstavka 10.b člena zakona, tudi pri podatkih objavljenih na podlagi tretjega odstavka 6.č člena zakona, zainteresiranim ponovnim uporabnikom v zvezi s ponovno uporabo ni potrebno vložiti nobene zahteve za ponovno uporabo, temveč se podatke pridobi enostavno preko spletnega prenosa, ki ga opravi zainteresirani ponovno uporabnik povsem samostojno.

Novi 6.d člen, skladno z direktivo, določa, da organ prosilcu ne more zavrniti zahteve za ponovno uporabo iz razloga, da se zahteva nanaša na informacijo, zavarovano s pravicami izdelovalca podatkovne zbirke, kadar je imetnik teh pravic organ. Navedene pravice so lahko kot izjema od ponovne uporabe upoštevne zgolj, kadar je njihov imetnik tretja oseba (fizična ali pravna oseba).

K 4. členu

(10.c člen)

Izraz nabori podatkov velike vrednosti pomeni podatke, katerih ponovna uporaba je povezana s pomembnimi koristmi za družbo, okolje in gospodarstvo; podrobnejšo opredelitev določa novi deseti odstavek 3.a člena zakona. Gre za podatke s področij geoprostora, opazovanja Zemlje, okolja, meteorologije, statistike, gospodarskih družb in lastništva gospodarskih družb ter mobilnosti.

Z namenom enostavne ponovne uporabe in da bi zagotovili čim večji učinek, morajo biti nabori podatkov velike vrednosti na razpolago za ponovno uporabo s čim manjšimi možnimi pravnimi omejitvami, brezplačno ter preko API vmesnikov. V skladu z navedenim je glede naborov podatkov velike vrednosti predvidena objava na način odprtih podatkov (podobno kot v 10.b

členu ZDIJZ), prenos prek API vmesnikov in v določenih primerih tudi masovni prenos. Navedeno omogoča enostavni strojni prenos takšnih podatkov. Zakon predpisuje, da primere, v katerih morajo organi omogočiti masovni prenos k uporabniku, določi vlada.

Drugi odstavek določa, da navedena obveznost ne velja za zavezance iz druge alineje drugega odstavka 34.a člena ZDIJZ (knjižnice, arhivi, muzeji).

Tretji odstavek določa, da nacionalni portal odprtih podatkov služi kot enotna dostopna točka za uporabnike, ki so zainteresirani za ponovno uporabo naborov podatkov velike vrednosti. Organi na nacionalnem portalu v katalogu vmesnikov za aplikacijsko programiranje objavijo seznam takšnih vmesnikov iz svoje pristojnosti z metapodatki in ustrezno dokumentacijo ter ustrezne spletne povezave, ki omogočajo prenos podatkov prek takšnih vmesnikov. Vmesniki za aplikacijsko programiranje, ki so objavljeni na nacionalnem portalu, se lahko ponovno uporabljajo brezplačno in pod enakimi pogoji kot nabori podatkov velike vrednosti.

Predlog zakona v spremenjenem 11. členu zakona določa, da seznam podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, na nacionalni ravni določi vlada.

(10. č člen)

Dinamični podatki pomenijo podatke v digitalni obliki, ki se pogosto ali v realnem času posodablajo, zlasti zaradi svoje spremenljivosti ali hitre zastarelosti; podatki, ki jih ustvarijo senzori, se običajno štejejo za dinamične podatke. Pri dinamičnih podatkih je z vidika predvsem gospodarskega izkoriščanja teh podatkov ključna takojšnja možnost njihove uporabe, pa tudi zanesljivost zagotavljanja. Prvi odstavek zato določa, da morajo organi, ki pri izvajanju javnih nalog ustvarjajo oziroma pridobivajo dinamične podatke, omogočiti njihovo ponovno uporabo takoj po tem, ko jih zberejo, ter omogočiti prenos preko API vmesnikov (strojni prenos) in v določenih primerih tudi masovni prenos. Zakon predpisuje, da primere, v katerih morajo organi omogočiti masovni prenos k uporabniku, določi vlada.

Kadar bi dajanje dinamičnih podatkov na voljo za ponovno uporabo presegalo finančne in tehnične zmogljivosti organa, kar bi imelo za posledico nesorazmeren vpliv na finančne, tehnične ali kadrovske vire organa, se podatki dajo na voljo za ponovno uporabo v časovnem okviru ali z začasnimi tehničnimi omejitvami, ki neupravičeno ne ovirajo izkoriščanja njihovega gospodarskega in družbenega potenciala. Pri tem se lahko upošteva na primer realnost okvira delovanja organov javnega sektorja (delovnik javnih uslužbencev itd.), kar bi lahko bil razlog, da se podatki ne bi ažurirali na primer vsako uro, temveč zgolj enkrat na dan in podobno. Odvisno je tudi od narave podatkov. Gre za standard, ki ga bo napolnila praksa nadzornih organov oziroma sodna praksa.

K 5. členu

S predlogom zakona se uvajajo nove obveznosti v zvezi z nabori podatkov velike vrednosti, katerih šest skupin na podlagi priloge I k Direktivi 2019/1024/EU določa novi deseti odstavek 3.a člena zakona. Na tej podlagi vlada v uredbi določi seznam podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti. Prvi odstavek tudi dopolnjuje določbo veljavnega 11. člena zakona tako, da k zadevam iz pristojnosti urejanja vlade dodaja primere, ko organi omogočijo ponovno uporabo na način masovnega prenosa k uporabniku (prvi odstavek 10.c in prvi odstavek 10.č člena tega zakona).

Drugi odstavek pooblašča vlado, da lahko, v skladu z Direktivo 2019/1024/EU in izvedbenimi akti, sprejetimi na njeni podlagi, omogoči zaračunavanje cene ponovne uporabe za podatkovne zbirke, ki sodijo med posebne nabore podatkov velike vrednosti, ki jih hranijo organi, ki so izvajalci javnih služb v vodnem, energetskem in prometnem sektorju, sektorju poštnih storitev ter na področju železniškega in cestnega potniškega prevoza, kadar bi to povzročilo izkrivljanje konkurence. Gre za možnost, ki jo predvideva 3. odstavek 14. člena Direktive 2019/1024/EU.

K 6. členu

Organi v skladu z veljavno zakonodajo za ponovno uporabo praviloma ne smejo zaračunavati cene, lahko pa zaračunavajo povrnitev mejnih stroškov. Spremembe prvega odstavka se nanašajo na dopolnitev opredelitve mejnih stroškov na podlagi prenovljene Direktive 2019/1024/EU. Mejni stroški so stroški, ki nastanejo v povezavi z reprodukcijo, zagotavljanjem in razširjanjem dokumentov, v določenih primerih (npr. stalno ažuriranje) pa tudi zaradi anonimizacije osebnih podatkov in ukrepanja za varovanje zaupnih poslovnih informacij. Mejni stroški so lahko aktualni na primer v povezavi z zagotavljanjem dinamičnih podatkov, na primer zaradi večje pogostosti oziroma hitrosti prejemanja podatkov. V okvir takšnih mejnih stroškov v povezavi s prostorskimi podatki, za katere velja ureditev iz direktive INSPIRE oziroma Zakona o infrastrukturi za prostorske informacije, spadajo tudi stroški, ki jih navedena pravna ureditev predvideva kot upravičene stroške v zvezi z reprodukcijo, zagotavljanjem in razširjanjem prostorskih podatkov.

Drugi odstavek pomeni dopolnitev veljavne določbe prve alineje drugega odstavka 34.a člena ZDIJZ, ki omogoča, da organi, ki niso v celoti financirani iz proračuna, izjemoma zaračunavajo ceno za ponovno uporabo določenih podatkovnih zbirk. Namreč na novo se predpisuje, da to ne velja v primeru, da gre za podatkovne zbirke, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti. V primeru, da organ trenutno za takšno zbirko zaračunava ceno, ima skladno s prehodnimi določbami iz predloga zakona možnost, da bo takšno pravico obdržal še za prehodno obdobje dveh let od sprejema izvedbenega akta na podlagi Direktive 2019/1024/EU.

Tretji odstavek 34.a člena ZDIJZ določa merila, v skladu s katerimi lahko organi, za katere velja izjema iz drugega odstavka 34.a člena ZDIJZ, zaračunavajo ceno za ponovno uporabo določenih podatkovnih baz. Merila se dopolnjujejo glede na dopolnjene, smiselno enake določbe Direktive 2019/1024/EU, predvsem glede tega, da se v krog upravičenih stroškov lahko upoštevajo tudi stroški hranjenja informacij ter stroški anonimizacije osebnih podatkov in ukrepov, sprejetih za varovanje zaupnih poslovnih informacij.

Sprememba petega odstavka je potrebna, ker lahko v skladu s spremenjenimi določbami Direktive 2019/1024/EU knjižnice, muzeji in arhivi v krog upravičenih stroškov, ki so podlaga za izračun cene, upoštevajo tudi stroške ohranjanja pravic vključno z običajnim donosom vložnih sredstev.

Šesti odstavek se dopolni z določbo, ki zavezuje pristojno ministrstvo, da na nacionalnem portalu odprtih podatkov objavi seznam zavezancev, za katere je izdana odločba glede možnosti zaračunavanja cene za podatke skladno s pogoji iz drugega odstavka 34.a člena ZDIJZ.

K 7. členu

36.a člen ZDIJZ določa načelo nediskriminatornosti in prepoveduje sklepanje izključnih sporazumov. Slednje je mogoče skleniti le izjemoma, če je to neizogibno potrebno za izvajanje javne službe ali drugih storitev v javnem interesu.

V skladu s spremembami Direktive 2019/1024/EU (12. člen) je informacije o takšnih izključnih ureditvah treba objaviti na spletu – navedeno se prenese z dopolnitvijo četrtega odstavka 36.a člena ZDIJZ. Kateri so ti elementi, predpisuje 26. člen Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 24/16).

Hkrati se doda nov peti odstavek 36.a člena zakona, v skladu s katerim enako velja kadar izključna pravica ni podeljena, okoliščine primera pa imajo ali bi lahko imele na razpoložljivost dokumentov za ponovno uporabo enak učinek kot podelitev izključne pravice (glejte četrti odstavek 12. člena Direktive 2019/1024/EU).

Posledično, dosedanja peti in šesti odstavek postaneta šesti in sedmi odstavek 36.a člena zakona.

K 8. členu

Gre za prehodno določbo, ki v skladu z direktivo omogoča, da se na podlagi upravičene zahteve za prehodno obdobje največ za dve leti od začetka veljavnosti izvedbenega akta Evropske komisije (s katerim se na ravni Evropske unije določijo enotni nabori podatkov velike vrednosti), organ oprosti od obveznosti brezplačnega zagotavljanja ponovne uporabe podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti iz 10.c člena zakona.

Navedeno hkrati pomeni, da bodo za že izdane in veljavne odločbe v zvezi z upravičenostjo zaračunavanja cene za ponovno uporabo, ki se ne nanašajo na podatkovne zbirke, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, še naprej veljala obstoječa pravila ZDIJZ (glejte 2. in 6. odstavek 34.a člena ZDIJZ); navedene odločbe bodo ostale v veljavi do roka, ki je naveden v odločbi. Postopek na podlagi katerega bo organ pod zakonskimi pogoji zaprosil za možnost zaračunavanja cene, v primerih, ko ne gre za podatkovne zbirke, ki bi sodile med nabore podatkov velike vrednosti, bo ostal še naprej kot že velja na podlagi obstoječe zakonodaje. Prehodne določbe ZDIJZ-G urejajo zgolj situacijo za primer, ko bi izvedbeni akt Evropske komisije na ravni EU (in na tej podlagi spremembe vladne Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja; pri čemer se sprejem izvedbenega akta Evropske komisije pričakuje konec 2022) med nabore podatkov velike vrednosti umestil podatkovne baze, glede katerih določen organ v Sloveniji zaračunava ceno na podlagi odločbe iz 6. odstavka 34.a člena ZDIJZ (v Sloveniji je takšna odločba ministrstva pristojnega za upravo izdana zgolj za določene podatkovne baze AJPES).

V skladu z možnostjo, ki jo nudi Direktiva 2019/1024/EU, ZDIJZ-G v takšnem izjemnem primeru ureja možnost prehodnega obdobja 2 let. V skladu s predlogom ZDIJZ-G bo v takšnem primeru postopek kot sledi v nadaljevanju. Pristojno ministrstvo bo izdalo odločbo, s katero bo zahtevi ugodilo, kadar bodo obstajali razlogi iz prve alineje drugega odstavka 34.a člena zakona (ponovno uporabo lahko zaračunava organ, ki mora v skladu z načrtom ali programom dela ali financiranja poleg proračunskih sredstev ustvariti prihodek za kritje vsaj 30 odstotkov svojih stroškov, povezanih z izvajanjem svojih javnih nalog). Postopkovno se smiselno uporabljajo določbe šestega odstavka 34.a člena zakona.

Organ lahko takšno posebno možnost zaračunavanja cene za ponovno uporabo glede podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, zahteva v enem mesecu od uveljavitve spremenjene uredbe iz prvega odstavka 11. člena zakona, s katero vlada dopolni seznam v skladu z izvedbenim aktom, sprejetim na podlagi Direktive 2019/1024/EU. Torej gre za fazo, ko bo izvedbeni akt na ravni EU že sprejet, ter na njegovi podlagi tudi ustrezne nadaljnje spremembe Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja. Če se zahtevi ugodi, se za zaračunavanje cene podatkov v odločbi določenih podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, smiselno uporabljata tretji in četrti odstavek 34.a člena zakona.

Če organ vloži zahtevo, veljavna odločba, izdana na podlagi šestega odstavka 34.a člena zakona, v delu, v katerem se nanaša na podatkovne zbirke, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, preneha veljati z izdajo odločbe, s katero je bilo zahtevi ugodeno. Če organ ne zaprosi za izdajo odločbe v predpisanem roku oziroma če zahtevi ni ugodeno, veljavna odločba, izdana na podlagi šestega odstavka 34.a člena zakona, v delu, v katerem se nanaša na podatkovne zbirke, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti, preneha veljati s potekom roka za vložitev vloge za izdajo odločbe oziroma z dnem dokončnosti zavrnilne odločbe.

K 9. členu

S prehodno določbo se določi, da se izključne pravice, ki so začele učinkovati od 16. julija 2019 do uveljavitve tega zakona, na podlagi dopolnjenega 36.a člena zakona objavijo v dveh mesecih od uveljavitve tega zakona.

Organi informacije iz četrtega odstavka 36.a člena zakona v zvezi z izključnimi ureditvami iz petega odstavka 36.a člena zakona javno objavijo in posredujejo Informacijskemu pooblaščenca v treh mesecih od uveljavitve tega zakona.

K 10. členu

Prehodne določbe skladno s prvim odstavkom 11. člena zakona urejajo uskladitev Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 24/16) s spremenjenimi določbami zakona ter določitev podatkovnih zbirk, ki sodijo med nabore podatkov velike vrednosti. Uredba se uskladi najpozneje v enem mesecu od uveljavitve novele.

K 11. členu

Zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

1. člen (vsebina zakona)

(1) Ta zakon ureja postopek, ki vsakomur omogoča prost dostop in ponovno uporabo informacij javnega značaja, s katerimi razpolagajo državni organi, organi lokalnih skupnosti, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava, nosilci javnih pooblastil in izvajalci javnih služb (v nadaljnjem besedilu: organi).

(2) S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašata Direktiva 2003/4/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2003 o dostopu javnosti do informacij o okolju in o razveljavitvi Direktive Sveta 90/313/EGS (UL L št. 41 z dne 14. 2. 2003, str. 26) in Direktiva 2003/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. novembra 2003 o ponovni uporabi informacij javnega sektorja (UL L št. 345 z dne 31. 12. 2003, str. 90), zadnjič spremenjena z Direktivo 2013/37/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o spremembi Direktive 2003/98/ES o ponovni uporabi informacij javnega sektorja (UL L št. 175 z dne 27. 6. 2013, str. 1).

(3) (črtan).

3.a člen (pomen izrazov)

(1) Izraz večinski delež ima enak pomen, kot v zakonu, ki ureja gospodarske družbe.

(2) Izraz organ upravljanja pomeni organ, ki izvršuje upravljavska upravičenja v drugi pravni osebi zasebnega prava, ki ni gospodarska družba.

(3) DUTB pomeni družbo za upravljanje terjatev bank, ki je ustanovljena v skladu z zakonom, ki ureja ukrepe Republike Slovenije za krepitev stabilnosti bank.

(4) Izraz strojno berljiva oblika pomeni, da so podatki ali metapodatki strukturirani tako, da lahko programske aplikacije z lahkoto določajo, prepoznajo in izločajo določene podatke, vključno s posameznimi dejanskimi navedbami in njihovo notranjo strukturo.

(5) Izraz odprti podatek pomeni, da je podatek v datotečnem formatu, katerega struktura je določena v dogovorjenih odprtih standardih, ki jih je sprejela organizacija za standarde in ki se lahko uporabijo ter implementirajo brez tehničnih omejitev. Poleg tega je prosto dostopen ter na voljo za uporabo in razširjanje brez omejitev po zakonu, ki ureja avtorsko in sorodne pravice, razen navedbe avtorstva ali vira.

(6) Izraz formalni odprti standard pomeni standard, ki je javno dostopen, brez omejitev uporabe in natančno opredeljuje zahteve za zagotavljanje interoperabilnosti programske opreme in je določen v pisni obliki ter ga ministrstvo, pristojno za upravo (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), objavi na nacionalnem portalu odprtih podatkov.

(7) Izraz metapodatek pomeni informacije, ki opisujejo zbirko podatkov in storitve v zvezi s podatki ter omogočajo njihovo iskanje, evidentiranje in uporabo.

11. člen
(predpis vlade)

Vlada podrobneje predpiše, kaj se šteje za podatke iz dokumenta, ki je v postopku izdelave (9. točka prvega odstavka 6. člena tega zakona), način priprave in objave kataloga informacij javnega značaja (8. člen tega zakona), vrste informacij iz 4. in 7. točke prvega odstavka 10. člena tega zakona in način posredovanja informacij javnega značaja v svetovni splet.

34.a člen
(cena in drugi pogoji glede ponovne uporabe informacij)

(1) Za ponovno uporabo podatkov lahko organ zaračuna mejne stroške, ne sme pa zaračunati cene.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek lahko zaračunava ceno za ponovno uporabo:

- organ, ki mora v skladu z načrtom ali programom dela ali financiranja poleg proračunskih sredstev ustvariti prihodek za kritje vsaj 30 odstotkov svojih stroškov, povezanih z izvajanjem svojih javnih nalog, in
- knjižnica, muzej in arhiv.

(3) V primerih iz prejšnjega odstavka se za ponovno uporabo informacij zaračuna cena, ki ne sme preseči stroškov zbiranja, priprave, razmnoževanja in razširjanja informacij ter običajnega donosa vloženih sredstev. Cena mora biti stroškovno naravnana ter določena v običajnem knjigovodskem obdobju ter v skladu s predpisanimi knjigovodskimi pravili za organ. Obračunska podlaga za ceno je informacija javnega značaja.

(4) Ne glede na prejšnji odstavek se v primeru prve alineje drugega odstavka tega člena cena za ponovno uporabo lahko zaračunava zgolj za pridobitni namen. Šteje se, da gre za pridobitni namen, kadar je prosilec gospodarska družba ali drug poslovni subjekt, ki na trgu opravlja pridobitno dejavnost, katerega namen ustanovitve je v ustvarjanju dobička, razen kadar informacije ponovno uporabi medij z namenom informiranja.

(5) V primeru druge alineje drugega odstavka tega člena se lahko pri izračunu cene upošteva tudi stroške hrambe in pridobitve pravic informacij ali gradiva.

(6) O tem, da organ lahko zaračunava ceno na podlagi prve alineje drugega odstavka tega člena, odloči ministrstvo za obdobje dveh let, na podlagi predloga, ki mora biti utemeljen s številčnimi podatki iz sprejetega letnega vsebinskega in finančnega programa ter poročila. Pritožba organa na odločitev ministrstva ni dovoljena, dopusten pa je upravni spor.

(7) Obvezen pogoj za ponovno uporabo informacij javnega značaja je navedba vira. Navedba vira za muzeje in knjižnice obsega: naziv organa in zbirko, iz katere je informacija, za gradivo arhivov pa: ime ali signaturo arhiva ter arhivski fond oziroma zbirko, iz katere je obravnavano arhivsko gradivo.

(8) Organ lahko določi tudi druge pogoje ponovne uporabe, če je to potrebno:

- zaradi zagotavljanja ažurnosti in pravilnosti informacije javnega značaja,
- za pravilno razumevanje informacije javnega značaja ali
- zaradi zagotavljanja povratnih informacij uporabnikom oziroma organu.

(9) Za ponovno uporabo informacij javnega značaja muzejev in knjižnic se lahko določijo tudi posebni pogoji, če je to potrebno zaradi:

- zagotavljanja celovitosti in avtentičnosti gradiva,
- zagotavljanja povratnih informacij uporabnikom oziroma organu,
- materialnega varstva in hrambe gradiva ali
- zagotavljanja kakovosti digitalizacije gradiva.

(10) Šteje se, da metapodatki zavezancev za ponovno uporabo predstavljajo uradno besedilo z upravnega področja v smislu zakona, ki ureja avtorsko in sorodne pravice. Ponovna uporaba metapodatkov je brezplačna in prosta.

36.a člen
(prepoved diskriminacije)

(1) Cena iz 34.a člena ali drugi pogoji glede ponovne uporabe informacij javnega značaja ne smejo povzročiti diskriminacije med prosilci znotraj iste ali primerljivih kategorij ponovne uporabe informacij.

(2) Če organ uporablja informacije za dejavnost, ki ni del njegovih uradnih nalog, javnega pooblastila ali javne službe, veljajo zanj enaka cena in drugi pogoji glede ponovne uporabe informacij javnega značaja, kot to velja za druge osebe.

(3) Ponovna uporaba informacij je po enaki ceni in pod enakimi drugimi pogoji dovoljena in omogočena vsem prosilcem. Števila prosilcev, ki jim organ dovoli ponovno uporabo informacij, ni dovoljeno omejevati. Organ s pogodbo ali kakršnimkoli drugačnim dogovorom ali odločitvijo ne sme prosilcu zagotoviti takšne ponovne uporabe informacij, ki bi izključevala ponovno uporabo informacij s strani tretjih oseb.

(4) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka lahko organ podeli izključno pravico ponovne uporabe informacij, če je to neogibno potrebno za izvajanje javne službe ali drugih storitev v javnem interesu. Potrebnost izključne pravice organ redno preverja najmanj vsaka tri leta, o čemer izda poseben sklep. Zoper sklep organa je dovoljena pritožba.

(5) Organ javno objavi in posreduje Informacijskemu pooblaščenцу vse predpisane podatke glede podelitve in preverjanja izključne pravice ponovne uporabe informacij. Informacijski pooblaščenec vodi evidenco vseh podeljenih izključnih pravic.

(6) Vlada podrobneje predpiše pogoje glede ponovne uporabe informacij in podeljevanja izključnih pravic iz četrtega odstavka tega člena ter vsebino in način javnih objav ter evidence v zvezi s tem.

V. PRILOGE

1. Korelacijska tabela

2. Izjava o skladnosti

3. Osnutek sprememb uredbe vlade

Osnutek sprememb in dopolnitve Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 24/16)

Na podlagi 11. in _____ člena Zakona o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15, 7/18 in ___) izdaja Vlada Republike Slovenije

UREDBO O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVI UREDBE O POSREDOVANJU IN PONOVNI UPORABI INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA

1. člen

v 1. členu Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 24/16) se za prvim odstavkom doda novi drugi odstavek, ki se glasi:

»Ta uredba določa tudi seznam podatkovnih zbirk, pri katerih gre za nabore podatkov velike vrednosti. Seznam zbirk je v Prilogi, ki je sestavni del te odredbe.«

Dosedanji drugi odstavek, ki postane tretji odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»S to uredbo se v pravni red Republike Slovenije prenašata Direktiva 2003/4/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2003 o dostopu javnosti do informacij o okolju in o razveljavitvi Direktive Sveta 90/313/EGS (UL L št. 41 z dne 14. 2. 2003, str. 26) in Direktiva (EU) 2019/1024 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o odprtih podatkih in ponovni uporabi informacij javnega sektorja (UL L št. 172 z dne 26. 6. 2019, str. 56–83).«

2. člen

Ta uredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Priloga:

Seznam zbirk podatkov organov, ki predstavljajo po ZDIJZ nabore podatkov velike vrednosti

Zap. št.	KATEGORIJA	ORGAN	IME ZBIRKE	Opombe
1.	Geoprostorski podatki	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR,	Kataster nepremičnin	Podatki o parcelah in stavbah

		GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE		
2.	Geoprostorski podatki	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	Register naslovov	
3.	Geoprostorski podatki	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	Register prostorskih enot	
4.	Geoprostorski podatki	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	Register zemljepisnih imen	
5.	Mobilnost	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	Zbirni kataster gospodarske javne infrastrukture	Prometna infrastruktura (ces te, železnice, letališča, pristanišča)
6.	Opazovanje zemlje in okolje	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	Ortofoto	
7.	Opazovanje zemlje in okolje	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE	Digitalni model višin	
8.	Opazovanje zemlje in okolje	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE	Podatki o kakovosti zunanjega zraka in padavin – PM10, O3, SO2, CO, NOx, VOC, sestava delcev, kakovost padavin, napoved ravni onesnaževal	
9.	Meteorološki podatki	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE	Meteorološke postaje s podatki	
10	Meteorološki podatki	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, AGENCIJA	Vremenska opozorila	

		REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE		
11	Meteorološki podatki	MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OKOLJE	Radarska slika padavin	
12	Statistični podatki	STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE	Kakovost življenja	Revščina, socialna izključenost
13	Statistični podatki	STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE	Prebivalstvo	Število in struktura prebivalstva, rojstva in smrti
14	Statistični podatki	STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE	Trgovina in storitve	Trgovina
15	Statistični podatki	STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE	Trg dela	Zaposleni, samozaposleni in brezposelni
16	Statistični podatki	STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE	BDP in nacionalni računi	BDP in gospodarska rast, javnofinančni primanjkljaj in dolg, državni računi
17	Statistični podatki	STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE	Zunanji gospodarski odnosi	Izvoz in uvoz blaga
18	Statistični podatki	STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE	Cene in inflacija	Cene življenjskih potrebščin – inflacija, cene v proizvodnji in storitvah
19	Statistični podatki	STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE	Industrija	Proizvodnja in prihodek v industriji,
20	Družbe in lastništvo družb	AGENCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA JAVNO-PRAVNE EVIDENCE IN REGISTRE	Osnovni podatki iz Poslovnega registra Slovenije	Četrtni osnovni podatki iz PRS